Թ. ՏԱՐԻ 2602 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 17 ՀՈՌԻ 4385 26 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1892 17 ՌԷՊԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1310 ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դահեկան արծաթ	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան Ֆրանք	56
» » Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր. Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը միօրինակ Ղրուշ	50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՍԵՊՏ. 26/8 ՀՈԿՏ. 1892

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐՆ ԵՒ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Մեզմէ շատերուն այնպէս կը թուի թէ մեր երկրին մէջ երկաթուղեաց ծաւալումն անխառն բարիք մը պիտի չըլնի գաւառացւոց ոմանց, որք իրենց ապրուստի սովորական միջոցները պիտի կորուսանեն։ Կը կարծուի թէ երկաթուղիք իրենց հետ կը բերեն օտար գաղթականներ, որք գծին երկու կողմերը կը հաստատուին, ձեռք անցունելով ճիշդ այն տեղեր որք առաւելագոյն արժէք կը ստանան սոյն արագ հաղորդակցութեանց հաստատմամբ։ Կ'ենթադրուի թէ ինչպէս երկաթուղեաց բաժնետուղթք Եւրոպացւոց ձեռքն են, որք կը գրպանեն այս շահագործութեան պայծառագոյն և պարարտագոյն արդիւնքն, այնպէս ալ երկաթուղեաց անուղղակի օգուտներն օտարներուն, ճարպիկ, ուսեալ և դրամատէր օտարներուն պիտի ըլլան, որոց գործին մէջ ծառայաբար աշխատելէն զատ ուրիշ բան չեն կարող ընել մերայինք։ Վերջապէս, կը մտածուի թէ երկաթուղին Եւրոպիոյ մօտեցնելով զմեզ, աւելի մօտ կը բերէ եւրոպացի և ասիացի բնիկ տարրերն, որք երբ տնտեսական կռուանին վրայ մրցումի բռնուին, յաղթութիւնն անշուշտ Եւրոպացւոյն կը մնայ, և բնիկ տարրը կը փճանայ, գերի, ստրուկ, մուժիկ, ճորտ կը դառնայ։

* * *

Այս յուսահատ գաղափարներն եթէ վերլուծենք, հոս կը յանգինք թէ մերայինք քանի որ մօտէն տեսնեն Եւրոպացին, կը զգան նորա գերազանցութիւնն, և կ'երկնչին այնպիսի հակառակորդի մը հետ յայտնապէս ի վեր և ի վար գալէ ապրուստի խնդրոյն վրայ, որ կատակ չի վերցներ։ Այս գերազանցութիւն ստոյգ է, բայց այն պատճառաւ մեռնի՞լ կը մնայ մեզ։ Եւրոպական ազգերն իրենք ևս իրենց մէջ տարբերութիւններ ունին խելքի, ուսման, ճարտարութեան և դրամական կարողութեան կողմէ, բայց ամենքն ալ կ'ապրին։ Երբ մուժիկներու խօսք կ'ընէք, Ռուսիոյ մուժիկներն ալ կ'ապրին, այսինքն՝ գիւղացի մշակները, նախկին ճորտերն ռուսական աւատապետութեան, կ'ապրին, թէպէտ իրենց երկրին մէկ ծայրէն միւսն երկաթուղիներ շինուած են ու կը շինուին տարուէ տարի, և գետեր ու ջրանցներ ամենէն ներսի գաւառներն անգամ բաց կը թողուն եւրոպական մրցման առջև։ Խնդիրն հո՛ն է որ հողագործութեամբ, արհեստագործութեամբ և վաճառականութեամբ հաց մը ճարելու համար գիտական ամենավերջին ծանօթութիւններն ամբարած կամ միլիառներու տիրացած ըլլալու պէտք չկայ։ Ի՞նչ կը կարծէք, Եւրոպիոյ մէջ ամէն հարուստ մարդիկ մէկ մէկ փիլիսոփաներ, երեւելի տնտեսագէտներ, կամ ի հօրէ մեծամեծ միջոցներ և ձիրքեր ժառանգած մարդի՞կ են ամէնքն ալ։ Ո՛չ, եթէ այդպէս կը կարծէք, ուրեմն չգիտէք թէ ո՛ր աստիճան չափաւոր խելք մը կը բաւէ հարստանալու համար։

* * *

Ամասիոյ Գերման գաղթականութիւնն և Հայք

Բայց հարկ չկայ տնտեսական ուսումնասիրութեանց խորը թաղուելու, ապացուցանելու համար թէ երկաթուղիք տնտեսական մահ չեն սպառնար մեր գաւառացիներուն։ Իրաւ է որ երկաթուղիք Եւրոպացւոց շատ մօտ կը բերեն զմեզ։ Իրաւ է որ այն ատեն մեր և Եւրոպացւոց հետ մրցումն աւելի ուղղակի և աւելի զգալի կ'ըլլայ։ Բայց անհնար չէ որ այս մրցման մէջ մեք ալ գտնենք մեր շահն ու օգուտն։ Իւր երկրին մէջ ապրող ժողովուրդը միշտ բնական առաւելութիւն մ'ունի նորեկին վրայ։ Հողն, օդն և ջուրն որք դարերէ հետէ սնուցեր են զինք, անտեսանելի կապով մը կապուած են իրեն հետ, և բաւական է որ բոլորովին ապուշ մը չըլլայ, անօթի չի մնար։ Հայերն ալ, թէպէտ տգէտ և ուրեք ուրեք ծոյլ ըլլան, բայց վերջապէս ապուշ չեն, և կենաց նոր պայմաններու համակերպիլ գիտեն։ Ասոր մէկ ապացոյցն անցեալները տուինք, ցոյց տալով թէ Սելանիկի նման հրէական աշխոյժ կեդրոնի մը մէջ որ երկաթուղւով կապուած է Եւրոպիոյ հետ, — և Եւրոպիոյ այն մասին հետ որոյ ձեռներէց հրեայ բնակիչք ամենէն աւելի դիւրաւ կը գաղթեն յՍելանիկ, — Սելանիկի մէջ քանի մը հարիւր տուն հայ ընտանիքներ կրցած են քիչ շատ ապրուստ մը գտնել զանազան արհեստական ճիւղերու մէջ, և ի չգոյէ հայ գաղթականութիւն մը հիմնել հոն։

Օրինակ մ'ալ կրնանք Փոքր Ասիոյ կողմէ տալ։

Փոքր Ասիոյ ներսերն առաջին գերման գաղթականութիւնն իբր քառորդ դար յառաջ հիմնեցաւ Ամասիոյ մէջ, ուր յանձնեալ գրեթէ միշտ գտնուեցան մի քանի տասնեակ գերման ընտանիքներ։ Պարոնայք Սեթրոն և Քրիւկ հոն բացին ջաղացք, շոգեշարժ մեքենայներով, և նմանապէս մետաքսի գործարան։ Պ. Անպէռ ֆրանսացին ևս բացաւ ջաղացք։(*) Այս գործարանաց մէջ գործ տուին հարիւրաւոր հայ աղջիկներու, կիներու և երիտասարդներու։ Ամասիացի հայ կինն արդէն աշխատասէր է, Փոքր Ասիոյ հայ կնոջ սովորական աշխատասիրութեան չափէն աւելի քան պակաս։ Ամասիացի հայ կինը գիտէ հացագործութիւն, զի ամեն շաբաթ օր ինք կը վառէ տան փուռն և կ'եփէ շաբթուան հացն և չէօրէքները։ Գիտէ բամբակ, կանեփ և բուրդ մանել, և մանածը ձեռք անցունելէն ետեւ, կտաւ հիւսել, կերպաս գործել, ու տան հագուստները ձեւել ու կարել։ Շերամաբոյծ է անյիշատակ ժամանակներէ հետէ, աւելի ճարտարապէս քան իւր այրն, որ ընդհանրապէս այս գործն իւր կնոջ կը թողու։ Գինը կը կոխէ։ Օղի կը հանէ։ Խաշխաշի հունտերը խորովելով կը ծեծէ, տեսակ մը իւղոտ նիւթ պատրաստելով զոր խմորեղինաց մէջ կը գործածէ ուրիշ իւղի տեղ։ Պամեան, սալորը, խնձորն, Ամասիայի այս պատուական բերքերը կը չորցնէ, տան ձմեռնային պաշարի համար, կամ արտածման համար։ Երկրին բարեբերութիւնն ալ օգնելով, Ամասիացին իւր կենաց պէտքերն իւր քաղաքին մէջ կը գտնէ, ուստի չի պանդխտիր։ Կ. Պոլսոյ մէջ իսկ հազուադիւտ են Ամասիացի պանդուխտք։

Բայց այն գաւառացւոյն համար իսկ որ ունի տուն, տեղ, արտ, պարտէզ և այգի, հնչուն դրամը մեծագոյն պէտքն է, զի այս ամէն կալուածներով հանդերձ, կրնայ հնչուն դրամի երես չտեսնել, ուր որ իւր բերքեր բարա չընեն։ Արդ, յիշեալ գերմանացի և ֆրանսացի գործարանատէրք եկան օրական վարձքով աշխատցնել Ամասիացի այրն և կինն, որք հնչուն դրամի սիրոյն համար թողուցին առանձին կամ առանձին աշխատութիւնն, և գործարաններուն կամ ջաղացքներուն մէջ աշխատեցան։ Ձայն որ լսէք, առարկէք պիտի հարկաւ թէ «Ահա՛ եղածն, առաջուան անկախ աշխատաւորք Եւրոպացւոյն ստրուկն եղան»։ — Այո՛, այնպէս եղաւ ի սկզբան։ Բայց յետո՞յ. — Հայք արհեստ սովրեցան։ Գաղափար ունեցան այնպիսի մեքենայներու վրայ զորս իրենց երազին մէջ անգամ տեսած չէին։ Անշուշտ իրենց դպրոցին մէջ այնպիսի դաս առած չէին։ Եղեանի կռիւներն հազիւ ժամանակ կը թողէին տեղական վարժապետներուն՝ աշակերտներուն այբուբեն սովրեցնելու։

Ու օրին մէկն եղաւ որ Հայք խորհեցան թէ այսչափ ժամանակ իբրեւ գործաւոր աշխատելէն ետեւ, այսուհետեւ ալ կրնան իբրեւ գործարանատէր աշխատիլ։

* * *

Հայ գործարանատէրք եւ Մեքենագէտք

Տեղւոյն Հայերն որք ջաղացպանութեամբ և շերամաբուծութեամբ կ'ապրէին, չվհատեցան։ Ջաղացպանութեան նոր ոյժ տուին, կատարելագործեալ ձեւերով, և այնպիսի մրցում մ'ըրին որ յիշեալ եւրոպացի գործարանատէրք աւելի շահաւոր գտան, կամ գոնէ խոհեմութիւն համարեցին, իրենց գործարաններն և բոլոր գործերը ծախել հայ ընկերութեան մը, որ կազմուեցաւ տեղացիներէ, լոկ տեղական ոյժերով, և այժմ այս բնիկ ընկերութիւնն է որ կը շահագործէ նոյն եւրոպական ջաղացքներն և մետաքսի գործարանը։

Աւելին կայ։ Այս Հայոց մէջ գտնուեցաւ Կարապետ անուն անձ մը, որ թէպէտ ուսմունք չունէր, բայց իբրեւ դանակագործ շատ յաջողակ էր, և ինքզինք մեքենայից ուսումնասիրութեան և յօրինման տալով, և Եւրոպայէն օրինակներ բերել տալով, ինքն իւր խելքով, միմինակ կը շինէ կը յարէ կատարեալ ջաղացքի մը բոլոր շոգեշարժ մեքենայներն, և կը բանեցնէ։ Իրաւ է որ ետքէն այս ջաղացք հրկիզման մը զոհ գնաց, յորմէ մարդն 1,200 ոսկի կորուստ կրեց։ Բայց գիտէք [illegible] մը կողոպտուած մարդուն պատմութիւնն, որ կը մխիթարուէր իւր դաստակը ցոյց տալով։ Այն ճարտարագործ դաստակը նորէն պիտի շինէր ու վերականգնէր նոյն կողոպտեալ հարստութեան շէնքը։

Հիմա ջաղացպանութենէ մեծապէս կը շահին տեղացիք։ Ամասիա Սեբաստիոյ արմտաշատ նահանգին այն մասն է որ ամենէն աւելի մօտ է Սամսոնի նաւահանգստին։ Տեղացիք հասկցած են այս դիրքին առաւելութիւնները։ Իրենց ցորեններն և ալիւրները մինչեւ Սամսոն և անտի մինչեւ Կ. Պոլիս և Մարսիլիա կը ղրկեն շահաւորապէս։ Երեւակայեցէք որ երկաթուղի մը հանդիպի այս կողմերուն։ Իրենց շահեր պիտի կրկնուին և եռապատկուին, իրենց կալուածներ քանի մը պատիկ պիտի արժեն, և դուք կ'ըսէք որ երկաթուղիք պիտի կործանե՞ն մեր խեղճ գաւառացիներն։

Գերմանք Ամասիոյ մէջ լուցկի գործարան ալ բացին, բայց չյաջողեցան և գոցեցին, կարծեմ այն պատճառաւ որ աւստրեան գործարանք անհնարին աժանութեամբ լուցկի կը ղրկեն մեզ, թերեւս զի լուցկի արտադրող աւստրեան գաւառք առատ և յարմարագոյն անտառ ունին և փայտը գրեթէ ձրի կը գտնեն։

Թերեւս հարցունէք թէ Ամասիոյ գերման գաղթականք ի՞նչ կ'ընեն հիմա։ Դեռ 20 ընտանիք մը կան հոն։ Մեքենագործ, համետագործ, կաշեգործ են, աշխատասէր պատուական մարդիկ, պարկեշտ հայրեր ընտանեաց, որք սակայն հոգ կը տանին իրենց արհեստն Հայերուն չսովրեցնելու։ Այնու ամենայնիւ, թոշակով կ'աշխատին բնիկ ընկերութեան յիշեալ գործարաններուն մէջ։

* * *

Նոր արհեստներ ի Փոքր Ասիա

Ոմանք ալ իրենց հաշուոյն կ'աշխատին։ Գործ մը բռնած են որ նոր է երկրին համար, և յորմէ կը շահին մեծապէս։ Ոգելից ըմպելեաց գործարան մը հիմնած են, յորում կը շինեն ընտիր գինի, քաղը անհնարին աժան գնուած տեղական խաղողներով, ոսկեգոյն Զայ-Պաղը, Մարզուանի մայրկարմիր, են։ Կը շինեն նաեւ քոնեաք, ամպէռ, ամէռ, վերմութ։ Այս զանազան ըմպելիները քաշով կը ծախեն երկրին մէջ, և մինչեւ Եւրոպա կը ղրկեն շիշերով։ Կ. Պոլսոյ գեղագործներու շինած քոնեաքներէն զատ, արդէն բնիկ գինեգործք ոմանք սկսած են բնական քոնեաք ալ շինել։ Մարմարայի եզերաց Յոյնք քոնեաքի գործարան մը հիմնած են յԷրտէկ։ Ամասիոյ Գերմանաց քոնեաքին համար կ'ըսուի թէ կը գնահատուի նոյն իսկ Եւրոպացւոց կողմէ, և շիշը 20 ղրուշի մեծ սպառում ունի։ Օրին մէկն անշուշտ այս արհեստն ալ պիտի սովրին տեղացիք։

Բաստէօրի գիւտը մեծ բարիք մ'եղած է նաև Ամասիոյ Հայերուն, որք հիմակ իբրեւ ապահով գործ մը կը նկատեն շերամաստածութիւնն, և այն թթաստանները զորս կը խորհէին արմատէն վերածել, և ոմանք վերածեր էին, նորէն կը գործածեն այն պատուական մանրիկ որդը սնուցանելու, որ իւր կարգին տեղացիները պիտի պաշտպանէ աղքատութեան աւերիչ մկրօբին դէմ։

Գերման մեքենագէտներու օրինակաւ քաջալերեալ, տեղւոյն Հայք մեքենական արհեստներու նոր եռանդով մը կը պարապին, և մանաւանդ երկաթագործութիւնն յառաջդիմութիւն կ'ընէ, որ առաջին պայման է արհեստական յաջողութեան, այնպիսի երկրի մը մէջ մանաւանդ որ սահմանեալ է օր մը երկաթուղի ունենալու։ Ի՜նչ մեծ, ի՜նչ տարրական բարիք կ'ըլլար այս ժողովրդեան, եթէ իւր զաւակներ դպրոցին մէջ իսկ արհեստից վրայ գաղափար ստանային, կամ գէթ այն գիտական նախատարրերն ընդունէին, որք օգտակար են արհեստագործութեան մէջ։ Այս արհեստագործի տղաք հաւանօրէն պիտի դեգերին գրաբարի խրթնաբանութեանց շուրջ, գուցէ Հոմերոսէն հատուածներ գոց պիտի ընեն, այն Հոմերոսէն որոյ ուսումն անցեալ օր աւելորդ կը դատէին Պ. Պ. Սթամպուլով և Ժիվքով, եւ Ամասիոյ հօրմէն մէջէն անցնող Իրիս գետին նկարագրութիւնները պիտի ընեն, բայց բան չպիտի սովրին այն միակ նիւթին վրայ որուն Ամասիա պիտի պարտի իւր տնտեսական կեանքն ու գոյութիւնն, արհեստի վրայ, մանաւանդ մեքենական արհեստի վրայ։

Ամասիոյ տեղացիներն ալ ունին գինեգործութիւն։ Բայց արհեստին գաղտնեաց տեղեկանալէ հեռի են դեռ, և չեն կրնար իրենց գինիները մինչեւ Կ. Պոլիս կամ Եւրոպա ղրկել։ Այնքան առատ և ընտիր խաղող ունին սակայն որ այս արհեստով ալ շատեր կրնային ապրիլ։ Մանաւանդ որ փոխադրութիւնն այնքան դժուար չէ այսօր։

Ափիոնի մշակութիւն, կտաւագործութիւն, մանաւանդ մանուսայի տեսակներ և մաս մը Պրուսայի գործուածք, խաւլու, ևն., Ամասիոյ Հայոց տեղական արհեստներուն կարգին մէջ են։ Վերջապէս, հակառակ Եւրոպացւոց ներկայութեան, մարդիկը կ'ապրին, և ինչպէս ըսինք, Կ. Պոլիս կամ այլուր գաղթելու պէտքը չեն զգար։

* * *

Մեծ յուսոյ տեղ է երկաթուղիք

Երբ սոսկ երկրագործ գաւառներու վաշխառուաց երեսէն կրած անհնարին տառապանքները կը յիշենք ցաւ ի սիրտ, մխիթարական է մերթ ընդ մերթ աչքերնիս դարձնել քիչ շատ զուարթ ուրիշ կողմերու, ուր օրհնեալ արհեստագործութիւն մը՝ ցորենէն և գարիէն զատ ուրիշ բան չունեցող երկրագործաց անձուկ վիճակին դէմ համեմատաբար բարեկեցիկ վիճակ մը կ'ընծայէ, որ երկաթուղեաց հաստատման շնորհիւ աւելի կրնայ բարւոքիլ, աւելի զարգանալ, ուր որ բոլորովին ծոյլ և ապուշ չեն տեղացիք։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԵԼԼԷՆՔ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐՔ. — Վիեննայէ կը հեռագրուի Հոկտ. 1 թուով. Յունաստանի գործակատարն ի Վիեննա՝ երէկ Քալնոքի կոմսին մատոյց Աթէնքի դահլճին ծանուցագիրն, ընդդէմ փակման հելլենական վարժարանաց յԱրեւելեան Ռումելի, ի ձեռն պուլկար իշխանութեանց։ Եօրկիոս Թագաւոր, Վիեննայէ անցած պահուն, այս խնդրոյ վրայ խօսակցեցաւ Քալնոքի կոմսին հետ, և Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարարն Եօրկիոս Թագաւորին խոստացաւ խորհուրդ տալ Սոֆիայի դահլճին որ գոհացում տայ սոյն դիտողութեանց։—Միւս կողմէ, կը հեռագրուի Վիեննայէ թէ Քալնոքի կոմս հելլենական ծանուցագրին ազդու կերպիւ ոյժ չպիտի տայ։ Այս հակասական զեկոյցներէ կ'երեւի թէ Վիեննայի դահլիճն ո՛չ Յունաստանի ո՛չ Պուլկարիոյ հետ աւրուիլ կ'ուզէ։

—Կը հաստատուի թէ Պ. Սթամպուլով իրաց նախկին վիճակը վերահաստատած է մի միայն Բ. Դրան խորհրդոց անսալով, և ո՛չ թէ Յունաստանի։ Մինչեւ իսկ Պ. Թրիքուբիսի այս գործին միջամտելը զայրոյթ պատճառեր է Պուլկարիոյ մէջ։ Պուլկար կառավարութեան վերջին որոշումէն յառաջ, Պուրկասէ հեռագրելով Սեպտ. 30 թուով, Թայմզի թղթակիցը կ'ըսէ.

«Դպրոցական օրէնքը գործադրել տալու մասին պուլկար կառավարութեան կողմէ դեռ եւս վերջնական որոշում չէ տրուած։ Որոշուած էր դադրեցնել այն տրամադրութեանց գործադրումն որք խոտելի են յոյն ժողովրդեան, բայց հելլէն կառավարու-

---

(*) Եւրոպական այս երկու հաստատութեանց փոխադարձ դիրքն հետաքրքրաշարժ էր։ Մինչեւ 1870, բարեկամաբար կը փարուէին իրարու հետ։ 1870—71 ի պատերազմէն ետքն, իրարու հակառակեցան։ Բայց վերջնական քայքայումն այս հակառակութեան հետեւանք չեղաւ, այլ տեղացւոց ուշիմութեան։

—)(156)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ՍԱՆՏՐԻՅԵՌՆ

ՄԱՍՆ ՉՈՐՐՈՐԴ

ԾԻԱԾԱՆԸ

Բայց չորրորդ օրը, նշաններով հասկըցուց ագարակապանուհիին թէ դուրս պիտի ելնէր։

—Ա՛հ, պզտիկ պտոյտ մը ընելու փափա՞գ ունիս, ըսաւ տիկին Լանտրի, չեմ արգիլեր քեզ, ընդհակառակն, գնա, աղէկ կ'ըլլաս։

Սանտրիյեռն ճամբայ ելաւ և մութը կոխելուն տուն դարձաւ։

Ո՞ւր գացած էր։

Յաջորդ օրը նոյն ժամուն դուրս ելաւ և առջի օրուան պէս իրիկունը տուն դարձաւ։

Տիկ. Լանտրի դիտել իսկ չտուաւ նմա թէ շատ ուշ կը դառնար։

Ագարակապանն ըսած էր իր կնոջ.

—Ամենեւին մի՛ հակառակիր անոր, թող ուզածն ընէ։

Թորթիյեար ևս, զոր չէին կրնար գործածել դժուարին աշխատութիւններու, մեծ ազատութիւն կը վայելէր ագարակին մէջ. կէս օրէն ետք ամէն օր տրամադրելի էր իրեն։ Այս կերպով ահա կրնար ըլլալ, ըստ բացատրութեան Շարլօթի, Սանտրիյեռնի պահապան շունը։

Բայց սա կրնար Թորթիյեարէն ազատիլ, երբ չուզէր անոր իրեն հետեւիլը։ Նայուածքով մը կամ ձեռքի շարժումով մը ագարակ կը ղրկէր զայն։ Եւ մարդ-մողէզը, —ուրիշ մականուն մը զոր տուած էին նմա—երկչոտ տղու մը պէս կը հնազանդէր։

Իր անձնուիրութիւնն առ Սանտրիյեռն, գիտենք թէ, անսահման էր. կիրք մը դարձած էր յինքն։ Եւ Սանտրիյեռն բան մը չէր խնդրեր անկից, որ սակայն երջանիկ պիտի ըլլար անոր համար մեռնելով։ Տարօրինակ յարում՝ այս խեղճ ապաշնորհ արարածին յարումը։ Իր յարգալից և միանգամայն բացարձակ սէրը միմիայն կրնար բաղդատուիլ իր տիրոջ նկատմամբ շան մը տածած սիրոյն։

* * *

Սանտրիյեռն կամաց կամաց կը քալէր ցանկապատի մը երկայնքը, զոր կանգնած էին իբր չրջափակ, և որ քիչ մը հեռուէն կը գտնուէր գեղային ճամբայէն ուսկից Սանտրիյեռն հեռացած էր։

Կարծես մեծ հաճոյք կը զգար տեսնելով ցանկապատին մէջ բոյներէն տակաւին նոր ելած չիկահաւերու երամի մը ցատկռտուքը։

Բայց ականջը տնկած էր ամենաթեթեւ շշուկին և կը սկսէր զարմանալ թէ բա՛ն մը չէր յայտներ իրեն Թորթիյեարի ներկայութիւնը։

Ագարակէն դուրս ելնելուն տեսած էր զայն խոշոր կաղնիին տակ նստած հողասանտրի մը ակռաները վերաշինելու զբաղեալ։ Իրեն երեսը նայած էր, և որովհետեւ ինքը նշան ըրած չէր անոր որ հոն կենայ, իրեն հետեւած ըլլալու էր։

Անոր կը սպասէր, հետը խօսիլ կուզէր։

—Թերեւս հեռու չէ, ըսաւ ինքնին, և ինչպէս միշտ՝ ինձ անհաճոյ ըլլալու վախով չի համարձակիր մօտենալ։

Սանտրիյեռն հեռացաւ ցանկապատէն և ճամբուն վրայ ելաւ։

Շարունակեց կամաց կամաց քալել, ականջը ցանկապատին կողմը տնկելով, մինչ իր ակնարկը կը ջանար անոր թանձրութեանը թափանցել։

Թորթիյեարի սովորութիւններուն աղէկ տեղեակ ըլլալով՝ գիտէր որ եթէ ետեւէն ելած ըլլար՝ մօտեցած ըլլալու էր ցանկապատին երբ իր հեռանալը տեսած էր։

Արդարեւ, Թորթիյեար հիմակ ցանկապատին ետեւն էր, և աւելի բաց տեղէ մը Սանտրիյեռն նշմարեց զայն։

Կանգ առաւ և ձեռքն երկարելով գոչեց.

—Ալ պէտք չունիս պահուըտելու, տեսայ քեզի։

Խեղը ցանկապատին մէջ մխրճեցաւ, պատրաստ անկից անցնելու, ցուցուց իր գլուխը, և աչուըները սեւեռած Սանտրիյեռնի վրայ, անշարժ մնաց։

—Քեզ կը սպասէի, ըսաւ, եկո՛ւր, խօսելիք ունիմ քեզի։

Խեղը հաճոյքի տեսակ մը մռլտուք արձակեց, գլուխն ամբողջովին դուրս հանեց ցանկապատէն, յետոյ բազուկները, մարմինն և վերջապէս սրունքներուն կէսը՝ ծունկերուն ետեւէն քսկռտելով։

Ոստումներով յառաջացաւ՝ մողէզի ձեւով. երբ Սանտրիյեռնի մօտ հասաւ, կանգնեցաւ իր ոլորուն սրունքներուն վրայ՝ կախելով ոսկրոտ ձեռները՝ վերջացող երկար բազուկներով, որք ծունկերէն աւելի վար կ'իջնէին։

Ալ շարժում մը չըրաւ, իր պզտիկ կլոր աչուըները, ուրախութենէն պճլտուն, կապիկի աչուըներու նման ակնակապիճներուն մէջ թաւալուն, յառեցան Սանտրիյեռնի դէմքին վրայ։

—Մտիկ ըրէ, ըսաւ կինը, պէտք պիտի ունենամ քեզի։

Իր շողացող բիբերուն կրակը յայտնեց Թորթիյեարի գոհունակութիւնը։

—Դուն բարեկամութիւն կը տածես իմ վրաս։

—Օ՛հ, այո։

—Անձնուէր ես ինձ։

—Ձեզ համար մեռնելու աստիճան։

—Կը հաւատամ։ Եւ սակայն բան մը ըրած չեմ քեզ համար։

—Այո, պաշտպանած էք զիս այն չարերուն դէմ որք զիս կը ծեծէին. պաշտպանած էք զիս անոնց դէմ որք կը ծաղրէին իմ տգեղութիւնս, իմ տձեւութիւնս. երբ անարգ շունի պէս զիս կը վանէին, դուք անուշ ժպիտներ և բարի նայուածքներ կ'ուղղէիք ինձ։ Օր մը, ըսիք. «Չեմ ուզեր որ գէշ վարուին այս տղուն հետ։» Եւ անկից ի վեր հանգարտ թողած են զիս։ Ձեր պատճառաւն է որ վարպետ Լանտրի հաճեցաւ ագարակը պահել զիս. ինք ըսաւ ասիկա։ Մնաց որ ես աչքովս տեսայ։ Նախատինքներ ընելու համար միայն հետս կը խօսէին, առաջին անգամ դուք քաղցր խօսքեր ուղղեցիք ինձ։ Չար, տխմար էի, դուք աղէկցուցիք զիս։ Ձեր բարութենէն քիչ մը մտաւ իմ մէջս։ Դուք հասկցուցիք ինձ թէ սիրտ մը և հոգի մը ունիմ ինչպէս ուրիշները։ Դուք սորվեցուցիք ինձ սիրել ինչ որ գեղեցիկ է։ Զայրոյթի և կատաղութեան արցունքներ միայն ունէի. ձեր շնորհիւ, երանութեան արցունքներ ունեցայ։ Իմ ճակատագիրս անիծելէ ետք, շնորհակալ եղայ երկնից որ, օր մը, ձեր ճամբուն վրայ դրաւ զիս։ Ձեզ ճանչնալէ առաջ, կ'ուզէի մեռնիլ. անկից ի վեր, ապրիլ կուզեմ, կեանքը սիրցուցիք ինձ։

«Ահա ինձ համար ըրածնիդ, Սանտրիյ։ Ա՛լ պէտք չունիք ինձ հարցնելու թէ ինչո՛ւ անձնուէր եմ. աշխարհը, ինձ համար, դուք էք, և եթէ մեռնիք, ես ալ կը մեռնիմ. այո, պիտի մեռնիմ, վասնզի ինչ բան որ դրիք յիս՝ ալ հոն չպիտի ըլլայ. ալ սիրտ չպիտի ունենամ, ալ հոգի չպիտի ունենամ։

«Մարդ չգիտէր, մարդ չպիտի գիտնայ երբեք ինչ որ խեղճ Թորթիյեարը կարող է ընել Սանտրիյեռնի համար... եթէ հնոցի մը մէջն ըլլայիք, հոն պիտի նետուէի ձեզ ազատելու կամ ձեր հետ մեռնելու համար. եթէ անդունդի մը խորն ըլլայիք, ես ալ հոն պիտի գահավիժէի. իմ մարմինովս ծածկելով զձեզ, ձեր և երկնքի կայծակին միջեւ պիտի դնէի ինքզինքս։

Այս ամենն ըսած էր գրեթէ առանց շունչ առնելու, բազուկները կցած ազդրերուն և իր դէմքը միայն շարժելով, որ կ'արտացոլէր իր խօսքերուն խանդավառութիւնը։

—Բայց, յարեց, շունչ առնելու չափ սպասելէն ետք, ըսիք թէ պէտք պիտի ունենաք ինձ։

—Իրաւ է. քու անձնուիրութիւնդ փորձի պիտի ենթարկեմ։

—Ըսէ՛ք, ի՞նչ պէտք է ընեմ։

—Պատրա՞ստ ես ինձ հնազանդելու։

—Ինչպէս մանգաղը կը հնազանդի հնձողին որ իր ձեռաց մէջ կը բռնէ զայն, ինչպէս ջաղացքին անիւը կը հնազանդի ջուրին որ զինք կը դարձունէ։

—Կը ճանչնա՞ս Պ. տը Վալ-Շամպլէն։

—Հէքթո՞ր տը Շամպլէն։

—Այո։

—Կը ճանչնամ, խիստ կը վարուի խեղճ մարդոց հետ։ Օր մը, ասկից շատ առաջ, ճակտս ճղքեց խարազանի հարուածով մը. նշանը մնացած է։

—Ի՞նչ ըրիր իրեն։

—Ըսաւ թէ ձին խրտչեցուցի։

—Մտիկ ըրէ, Պ. Հէքթոր տը Շամպլէ քանի մը օրէ ի վեր Վալ-Շամպլէ չի գտնուիր. Պըրթանը գնաց, ըսաւ ինք. ես չեմ հաւատար որ այդչափ հեռուն գացած ըլլայ։ Փարիզ ըլլալու է, կամ, աւելի մօտ ի Տիժօն. Վալ-Շամպլէ գալուն պէս, դուն իմանալու ես։

(Շարունակելի)

թեան ընթացքն, որ մեծ զայրոյթ պատճառեց ի Պուլկարիա, ծանր դժուարութիւն կը հանէ պուլկար կառավարութեան։ Պ. Սթամպուլով տրամադիր կ'երեւի դէպքերու ընթացքին սպասելու։ Բնականապէս կը համակրի իւր ազգայնոց հակակրութեան յիշեալ օտար միջամտութեան դէմ, եւ կը զգայ որ եթէ Պ. Թրիքուբիսի միջամտութիւնը չըլլար, այժմեան դժուարութեան դիւրաւ վերջ կը տրուէր։ Պուրկասի գաւառին մէջ յունական վարժարանք այժմ վերաբացուած են։ Ցոյն ժողովուրդն, այն յուսով թէ պուլկար կառավարութիւնը զիջումներ պիտի ընէ, հանդարտ կը կենայ։ Պ. Սթամպուլով եւ արտաքին գործոց նախարար Պ. Կրէքով քանի մը օրէ ի վեր հոս են եւ պիտի մնան քանի մը օր եւս, ու կը զբաղին այս խնդրոյն քննութեամբ։»

—Նէօլոգոս դժգոհութեամբ կը յիշէ Աւստրեան կառավարութեան ընթացքն, որ Պուլկարիոյ հաճելի ըլլալու համար, վերջապէս չէ ուզած Յունաստանի Ծանուցագրոյն ոյժ տալ։ Այս ընթացքն եւրոպեան լուսաւորութեան պատուաբեր չի գտներ մեր յոյն պաշտօնակից։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Միացեալ Նահանգաց իբր 60 միլիոն ժողովուրդը կը պատրաստուի նախագահական ընտրութեան պայքարին, որ նոյմ. ամսուն մէջ տեղի պիտի ունենայ։ Արդի Նախագահ Հարիսըն Հանրապետականաց ընտրելին է վերստին, եւ իւր յայտարարութեամբ պաշտպանեց Մաք Քինլիի մաքսային օրէնքը։ Նախորդ նախագահ Քլիվլէնտ ժողովրդական կուսակցութեան ընտրելին է, եւ իւր յայտարարութեամբ կ'ըսէ թէ մաքսային սակացոյցը վերաքննել պէտք է։ «Մաքսերն այնչափ միայն իրաւացի են որչափ հաստատուած ըլլան վարչութեան պէտքերուն համեմատ, հանրային գործերը վարելու ծախքն հայթայթելու համար։ Բայց եթէ այժմեան պէս մաքսեր հաստատուին մի միայն անհատական ձեռնարկութիւնները պաշտպանելու համար ընդդէմ օտար մրցման, Սահմանադրութեան հակառակ ընթացք մը բռնուած կ'ըլլայ, որով անհատական ազատութիւնն եւ ինքնաիրութիւնը կը քաշկռտուին ի վնաս հասարակաց։ Ամերիկեան ազգն իւր արհեստից ու ճարտարութեանց արդի վիճակին մէջ պէտք չունի մաքսապաշտ քաղաքականութեան, կամ պաշտպան-դրութեան։»—Գալով դրամական խնդրոյն, Պ. Քլիվլէնտ կ'ըսէ թէ ամերիկեան ազգը պէտք ունի այնպիսի դրամի մը որոյ արժէքն օրէնքով ճշդուած ըլլայ։ Այս պայման կատարուելուն պէս, արծաթն եւ ոսկին կրնան հաւասարապէս գործածուիլ։ Դրամական շրջաբերութիւնն այսու կը բարւոքի։ Այս բարենորոգումէ յառաջ գալիք շահը կամ վնասն աւելի հանդուրժելի կ'ըլլայ քան արդի շփոթութիւնն որ հետեւանք է արծաթ դրամին երեսէ ինկնալուն։ Պ. Քլիվլէնտ ամերիկեան կառավարութեան աջակցութիւնը կը խոստանայ Նիքարակուայի Ջրանցը շինելու համար ընդ մէջ Ատլանտեան եւ Խաղաղական Ովկիանոսներու, (իբրեւ մրցում Փանամայի Ջրանցին դէմ)։

ԱՐԱՐԱՏ լեռն ելնելու հետաքրքրաշարժ պատմութիւն մը կ'ընէ Հ. Ժոզէֆ Նուրի, աւագ սարկաւագ Բաբելոնի լատին եկեղեցւոյն։ Փարիզի լրագրաց ոմանց մէջ իւր անուամբ գրուած պատմութեան նայելով, որ յուսանք թէ վիպակ մը չէ, քրիստոնեայ եւ մահմէտական Պաղտատցիներով ապրիլի վերջերն Արարատի գագաթն ելեր է։ Ինք ընկերներէն քանի մը հարիւր մեդր աւելի յառաջ անցած ըլլալով, գագաթը խոշոր սեւ առարկայ մը դիտեր է, եւ հասկցեր է որ Նոյայ տապանն է, եւ անմիջապէս չափելով, 300 ոտք երկայնութիւն եւ 100 ոտք բարձրութիւն ունենալն ստուգեր է։ Գագաթան շուրջը դառնալով, տապանին ամեն կողմերը դիտեր եւ ճիշդ գտեր է, մինչեւ իսկ մէջտեղի աշտարակն, եւ իւր գիւտն ընկերներուն հաղորդելով, անոնք ալ հաստատեր են, եւ գոհացեր են որ 4,000 տարի նաւն այն տեղ մնացեր է, եւ իրենք արժանի եղեր են նոյնը տեսնելու։ —Եթէ ստոյգ է լատին եկեղեցականին գիւտը, զարմանալի է որ այնքան խոշոր առարկայ մը վրիպեր է Պ. Ճէյմս Պրայսի եւ այլ քրիստոնեայ գիտնականներու եւ ուղեւորներու տեսողութենէն, որոց Արարատայ գագաթն ելնելը վէպ մը չէ։ Պ. Պրայս Մասիսի գագաթան մօտ փայտի փոքրիկ կտոր մը միայն տեսած էր, եւ թէպէտ չէր տարակուսեր Աստուածաշունչի պատմութեան վրայ, բայց ինք եւ իրմէ առաջ մինչեւ կատարն հասնող Ռուսեր, Ֆրանսացիներ, Գերմաններ ի զուր փնտռած են Նոյեան տապանը։ Թերեւս անոնց մեկնումէն յետոյ երեւան ելած ըլլայ, բայց Մասիս լերան հրաբուխը շատոնց մարած ըլլալով, անկէ ի վեր իւր մէջէն բան մը դուրս տուած ըլլալն հաւանական չէ։

ԱՆԳԼԻԱ չընդունիր որ հնտախտի պատրուակաւ անհեթեթ պատուարներ քաշուին անգլ. վաճառականութեան առջեւ։ Ժամանակը դրամ է, մինչեւ իսկ հնտախտի ժամանակ։ Ռուսման կառավարութիւնն արգիլած էր մանածի ծրարներուն ներմուծումն, իբրեւ չլուացուած բուրդի, մորթի, ձուկի, մուշտակի եւ հագուստներու պէս հնտախտի ընդունարան։ Մանչէսդըրի գործարանատէրք անմիջապէս իմացուցին Լորտ Ռոզպէրիի թէ քանի որ Անգլիա զերծ է հնտախտէ, եւ իրենց ապրանքներն եւ ի մասնաւորի մանածներն այնպէս կը ծրարուին որ միկրոբ չեն կրնար պարունակել, այս արգելք ծրի հարուած մ'է անգլ. վաճառականութեան դէմ։ Մանչէսդըրի ապրանքները կա՛մ մետաղեայ արկղներու մէջ կը դրուին եւ կամ անթափանցելի կտաւներու մէջ, մեքենայից միջոցաւ ամրապէս պնդուած, այնպէս որ օդ չի մտներ անոնց մէջ եւ դուրսէն միկրոբ չի կրնար թափանցել։ Լորտ Ռոզպէրի իրաւունք տուաւ, եւ անմիջապէս հրահանգ ղրկեց Պետրբուրգի անգլ. գործակատարին, բողոքելու ռուսման կառավարութեան։

ԼՈՆՏՈՆԻ դատարանն այս օրերս հետաքրքրաշարժ դատ մը պիտի վճռէ։ Մի քանի շաբաթ յառաջ Կենդանաբանական Պարտէզին մէջ տիկին մը նստած էր, եւ քսակահատներուն դէմ զգուշութեան համար, վեց ոսկի պարունակող քսակը գրպանէն հանած, ձեռքը կը բռնէր։ Փիղը զոր հանդիսատեսներուն առջեւէն կ'անցունէին, տիկնոջ ձեռքը գտնուած քսակն ուտելիք կարծելով, իւր պատիճով վեր կ'առնու ի մեծ զարմացումն տիկնոջ, եւ իւր ստամոքսը կը փոխադրէ, ուր անշուշտ աւելի ապահով կ'ըլլար քսակահատներու դէմ։ Գործն անմիջապէս իմաց կը տրուի պարտէզին տնօրէնութեան, որ փսխեցուցիչ դեղեր տալով, փիղին ստամոքսէն դժուարաւ կը հանէ երկու ոսկի եւ քսակին ծամուած կտորներն։ Հիմա տիկնոջ փաստաբանը կ'առարկէ թէ քանի որ մնացեալ չորս ոսկին փիղին քովն է, եւ փիղն ալ տէրը Կենդանաբանական Պարտէզին տնօրէնութիւնն է, սա պարտի տուժել վնասն։ Այս առարկութիւն անհերքելի կ'երեւի, բայց անգլ. դատարանք անակնկալներ ունին երբեմն։ Տեսնենք ի՛նչ կը վճռեն։

Պ. ԿԼԱՏՍԹՈՆԻ նախագահութեամբ անցեալ շաբթուն վրայ վրայի երկու անգամ տեղի ունեցած նախարարական խորհուրդը բաւական ոգեւորեալ վիճաբանութիւններով զբաղեր է։ Նախարարներէն ոմանք առաջարկեր են ամեն բան ընել Իռլանտացւոց քուէն չկորսնցնելու համար։ Միւս մասն առարկեր է թէ քանի որ ընդհանուր ընտրութիւն մը կարճ ժամանակէն տեղի կրնայ ունենալ, պէտք է անգլ. հանրային կարծիքն եւս ի հաշիւ առնուլ, եւ բանաւոր չափէն աւելի զիջում չընել իռլանտական պահանջումներուն։ Որոշուեր է Լորտ Ռոզպէրի ազատ թողուլ արտաքին գործոց տնօրինման մասին։

ՔՕՓԷՆՀԱԿԻ մէջ խորհուրդ կայ Էյֆէլի Աշտարակ մը կառուցանելու, Փարիզի Աշտարակէն 30-40 մէտր նուազ բարձրութեամբ։ Դանիոյ պատերազմական նախարարն այսպիսի աշտարակի մը պէտք կ'զգայ, պատերազմի ժամանակ թշնամւոյն ընթացքը դիտելու եւ տարեկան մեծ ռազմափորձերը վարելու համար։

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԼՈՒՐԵՐ

Վաղը, Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ տօնախմբութիւնն ըլլալով, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն հանդիսաւոր Պատարագ պիտի մատուցանէ յիշեալ եկեղեցւոյն մէջ։ Ն. Ամենապատուութիւն այս իրիկուն Սամաթիա կերթայ ուր Նունեան-Վարդուհեան վարժարանին մէջ յատկապէս կահաւորեալ սենեակ մը պատրաստուած է։

Վաղն առաւօտ, յետ պատարագի, Թաղական խորհրդոյ կողմէ սեղան մը պիտի տրուի ի պատիւ Ս. Պատրիարք Հօր։

Բերա բնակող հայ-հռոմէական երեք եղբայրներ խնդրագրով մը Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր դիմելով՝ փափաք յայտնած են իրենց Մայրենի Եկեղեցւոյ գիրկը վերադառնալու։

Պրուսայի առաջնորդ Գեր. Տ. Բարթուղիմէոս Ս. Արքեպիսկոպոս, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւր կը գտնուի մայրաքաղաքիս մէջ եւ հրամանաւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր՝ այցելութեամբ կը մխիթարէ զբարեպաշտ ժողովուրդ Ս. Եկեղեցւոյ, հանդերձեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել յառաջիկայ կիրակէ Սեպտ. 27, Վարագայ սրբոյ Խաչի տօնի առթիւ։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Գուզկունճուք-Իճատիյէ Միացեալ Թաղից

Ատենապետ	Ատենադպիր
Պ. Ց. ՍԻՐՎԷՐԵԱՆ	Հ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ

1892 Սեպտ. 26, Գուզկունճուք 272

Յառաջիկայ կիրակէ, սեպտ. 27, Թաղիս Քարոզիչ Գեր. Արիստակէս Արքեպիսկոպոս Դերձակեան, հանդերձեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել եւ հանդիսաւոր պաշտօն կատարել յեկեղեցւոջ Թաղիս, ի հանգիստ հոգւոյ հանգուցեալ Մեծ. Գէորգ էֆ. Գաբամաճեանի, անուան տօնախմբութեան առթիւ։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Նարլը-գաբուի

Ատենապետ	Վ. Ատենադպիր
Ռ. Ս. ՔԷՄՀԱՃԵԱՆ	Զ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

25 Սեպտ. 1892
Նարլը-Գաբու 266 1—1

Սամսոնի առաջնակարգ վաճառականներէն Յակոբ էֆէնտի Կիւլիւկեանի որդին Միհրան էֆէնտի Կիւլիւկեան այս օր Աւստրիական շոգենաւով Սամսոն ուղեւորեցաւ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Աղքատախնամ ընկերութեանս Տնօրէն խորհուրդը քաղցր պարտականութիւն կը համարի հրապարակաւ իւր խորին շնորհակալութիւնները յայտնել Թաղիս բնակիչներէն Մեծ. Մելքոն էֆէնտի Տէօրմէճեանի, որ բարեհաճեցաւ նուիրել ընկերութեանս երկու հարիւր դահեկան արծաթ։

Անցելոյն մէջ Տէօրմէճեան էֆէնտիի Թաղիս կրթական հաստատութեանց մէջ ունեցած գործօն դերը, զանազան ընկերութեանց ժողովներու ատենապետի պաշտօնը օգտակարապէս վարելը մօտէն տեսնողները անշուշտ պիտի գնահատեն այն եռանդը, որ չէ դադրած տակաւին արդիւնաւոր ըլլալէ։

Մնամք յարգանօք
Ի դիմաց Տնօրէն Խորհրդոյ
Աղքատախնամ ընկերութեան Սալմա-Թօմրուքի

Ատ. Ատենադպիր	Ատենապետ
ՈՍԿԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ	ՀԱՅԿ ԱՐՓԻԿԵԱՆ

24 սեպտ. 1892, Սալմա-Թօմրուք
268 1—1

ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ
ԵՒ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ ԱՂՋԿԱՆՑ
Ի Կէտիկ-Փաշա

Այս նոր Մանկապարտէզն, տակաւին իւր առաջին քայլերուն մէջ, ամեն քաջալերութիւն գտած է։ Ունի ներքին կարող Մանկավարժուհի մը եւ գաղղիացի Մատմազէլ մը։

Գերմանական դրութիւն, հոյակապ շէնք, ընդարձակ պարտէզ, Նրբաճաշակ կահաւորում, Ֆրէօպէլեան նուէրներու ճոխ մթերք, իրագիտութեան նորահնար տախտակներ (tableaux), ընտանեկան խնամք, ահա հաստատութեանս գերազանց առաւելութիւններն՝ ինչ որ արդէն անհրաժեշտ են մանուանց փոքրիկ մանկանց ֆիզիքական, բարոյական ու մտաւորական զարգացման համար։ Եւ այս ամէնուն փոխարէն, գիտէ՞ք ինչ կը պահանջուի ամսական Թոշակ, անհաւատալի բան մը, վարպետ տուտուներու պահանջած 20 ղրուշն, եւ դարձեալ սակարկութիւն ալ կ'ըլլայ։

Աղջկանց Ուսումնարանն եւս ունի կոկիկ ծրագիր մը. բաց ի կարեւորագոյն դասերէ որք կը տրուին Տեսչութեանս եւ ուրիշ մասնագիտաց կողմէ, կ'աւանդուին նաեւ երկու էական ճիւղեր, ձեռագործ (Մատմազէլին կողմէ) եւ կար ու ձեւագիտութիւն՝ հանրածանօթ ուսուցիչ Մելքոն էֆ. Գալէնտէրեանի ձեռամբ։

Պոլսոյ նշանաւոր արուեստագէտներէ միոյն յանձնուած է նաեւ դաշնամուրի դասերն՝ որոց համար [ձեւագիտութիւն եւ դաշնակահարութիւն] կ'ընդունուին արտաքին աշակերտուհիներ ալ համեստ վճարումներով։

Մեծարոյ ծնողաց կողմէ պարզ այցելութիւն մը բաւէ զմեզ քաջալերեալ ընելու։

Հիմնադիր-Տնօրէն
25 սեպտ. 1892 Տ. Մ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ
267 1—3

Ներքին լուրեր

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆՆ երէկ միջօրէին փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած գնաց Համիտիյէ մզկիթն, ուր տեղի ունեցաւ Սէլամլըքի արարողութիւնը։ Ն. Կ. Վեհափառութիւն կատարեց ուրբաթու աղօթքն եւ յետոյ կայս. պալատ վերադարձաւ։

Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին սպանիական դեսպանն ու առաջին թարգմանը, օսմ. փարոսներու վարչութեան տնօրէն Պ. Բոլաս, Մուտանիա-Պրուսայի երկաթուղւոյն արտօնատէր Պ. Նակէլմաքէրսի ներկայացուցիչ Պ. Թուքաս, Սելանիկի ու Մանաստըրի կաթոլիկ-պուլկարաց առաջնորդ Տ. Լազար Միլատինոֆ եւ յիսունի չափ օտարազգի զբօսաշրջիկներ։ Ներկայից ոմանք սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայսերական մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱՆՈՒԱՆՔ.— Իւլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ Սպարապետի Դրան հաշուակալութեան դիւանին առաջին քարտուղար Մուսթաֆա պէյի։

Իւլայի երկրորդ աստիճան՝ Սպարապետի Դրան ընդհանուր պիտոյից ճիւղին առաջին քարտուղար Հիւսնի էֆէնտիի եւ նոյն պաշտօնատան հեռագրական տնօրէն Րէֆիթ պէյի։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ Սպարապետի Դրան դատական ճիւղի դիւանին քարտուղարներէն Ղալիպ պէյի, Դամասկոս-Հօրանի թրամուէյին գօմիսէր Օսման էֆէնտիի, Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան երկաթուղիներու վարչութեան դիւանին քարտուղարներէն Իզզէթ պէյի եւ Ատանայի կուսակալութեան դիւանապետ Մէհմէտ Բաշիր էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Պետական Խորհրդոյ նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական Ֆեազիմ պէյի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Պետական Խորհրդոյ անդամներէն Ալի Հայտար պէյի եւ Հալէպի հեռագրական ու թղթատարական տնօրէն Պետրի էֆէնտիի։

Հինգերորդ կարգի Միճիտիյէ՝ Ծէբէլէ Ալ-Պէքէի խմբագիրներէն Մէհմէտ Թէվֆիգ պէյի եւ Նապլուսի հեռագրական տնօրէն Օսման էֆէնտիի։

ՄԷՏՐԷՍԷՆԵՐՈՒ ՈՒՍԱՆՈՂՔ.— Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ մայրաքաղաքիս մէջ գտնուող Մէտրէսէներու ուսանողաց դրամական նուէրներ բաշխուին։ Շէյխ-իւլ-Իսլամի Դրան արկղակալ Եուսուֆ Զիեա էֆէնտի կը գործադրէ կայս. սոյն իրատէն։ Ուսանողք ստանալով այդ պարգեւները, բարեմաղթութիւններ կ'ընեն վասն կենաց Վեհ. Սուլթանին։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ.— Տրապիզոնի կուսակալութիւնը սեպտեմբեր 25 թուականաւ հեռագրած է Ներքին գործոց Նախարարութեան թէ սեպտեմբեր 24էն 25, Տրապիզոնի ու Բլաթանայի, քարանթինայի շղթաներուն ու Նահանգին միւս կողմերուն մէջ տարափոխիկ հիւանդութիւնք գոյութիւն չունին։ Բլաթանայի մաքրանոցին մէջ քարանթինա կ'ապասեն 8 նաւեր, 38 նաւաստիներ ու 6 ուղեւորներ, ի Խամսիքէօյ՝ 223 ուղեւորներ եւ 615 անասուններ եւ ի Խոփէ 85 ուղեւորներ։

—Ադրիանուպոլսոյ կուսակալութիւնը սեպտեմբեր 25 թուականաւ հեռագրած է թէ նոյն գիշերն ի Ճիսրը Մուսթաֆա Փաշա՝ 27 ուղեւորներ ժամանելով քարանթինայի ենթարկուեր են, Քարանթինայի պայմանաժամն աւարտող 80 ուղեւորք ազատ անցագիր ստանալով մաքրանոցէն մեկնած են։

—Հօտէյտայի կառավարիչը սեպտ. 24 թուականաւ հեռագրած է թէ սեպտեմբեր 21էն 24, չորս օրուան մէջ, ի Հօտէյտա հնտախտէ մէկ մահ պատահեր է եւ թէ շրջակայից մէջ ո եւ է դէպք չէ պատահած։

ԽՄԵԼՈՒ ՋՈՒՐ.— Վեհ. Սուլթանն իւր հայրական հոգածութեամբ նկատելով որ այս միջոցիս անձրեւներու պակասութեան պատճառաւ Վօսփորի եւրոպական եզերաց ջրամբարներուն մէջ ջուրը պակսած է եւ ժողովուրդն հաւանօրէն անոյշ ջուրի նեղութիւն պիտի քաշէ, բարեհաճած է հրամայել որ Տէրքօսեան ջրի ընկերութենէն ջուր գնուելով, այդ կողմերն՝ յարմար դատուած աղբիւրներուն անմիջապէս ջուր տրուի եւ այդ կերպիւ հոգացուի ժողովրդեան կենսական մէկ պէտքը։ Ձեռնհաս իշխանութիւնն հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է գործադրելու համար Վեհ. Սուլթանին այդ հրամանը։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.— Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ ի Ճիսրը Մուսթաֆա Փաշա խիստ հսկողութիւնք կատարուելով առանց քարանթինայի ենթարկուելու ոչ ոք արտօնուի սահմանագլուխն անցնիլ եւ միանգամայն պէտք եղածին չափ բժիշկներ ղրկուին նոյն մաքրանոցին մէջ պաշտօնավարելու համար։ Կայս. Իրատէն հրամայած է նաեւ որ, ըստ որում ի Բէշթա հնտախտը կ'աւելնայ եւ Բէշթայի ու Կ. Պոլսոյ միջեւ եղած հեռաւորութիւնը երկաթուղիով խիստ կարճ է, օսմանեան սահմանագլխին վրայ քարանթինայի պայմանաժամն աւելնայ։ Կայս. սոյն հրամանին վրայ Առողջապահական Ժողովն այսօր յարտասովոր պիտի գումարի։

—Մախսուսէի Բօ— շոգենաւն, որ Օտեսայէն մայրաքաղաքս կուգայ, ի Գավագ քսան եւ չորս ժամուան քարանթինայի պիտի ենթարկի։ Ուղեւորաց եւ նաւաստեաց հագուստները, կարասիներն եւ շոգենաւուն մէջ գտնուած այն ամեն նիւթերն, որք վարակման ենթակայ են, պիտի ապանեխուին եւ ծխման ենթարկուին։

—Զիպէֆչէէն սեպտեմբեր 25 թուականաւ կը հեռագրեն թէ Սկիւպի սերպիական հիւպատոսը, մայրաքաղաքիս անգլիական դեսպանատան զինուորական կցորդն եւ 29 ուղեւորներ սեպտեմբեր 24ին քարանթինայի ենթարկուեր են, թէ ասոնց առողջական վիճակը գոհացուցիչ է եւ թէ մինչեւ հիմա ո եւ է դէպք չէ պատահած։

—Սեպտեմբեր 23ին ի Պաթում հնտախտէ մէկ դէպք ու մէկ մահ պատահեր է։

—Գօսօվայէն կը հեռագրեն թէ կուսակալին հրամանաւ սահմանագլուխը խիստ հսկողութեան ենթարկուած է զինուորներու եւ ոստիկան-զինուորներու միջոցաւ եւ ո եւ է ուղեւոր անմիջապէս մաքրանոց կ'առաջնորդուի։

—Պրուսայէն կը գրեն առ Սաատէթ թէ Թուրքիոյ վարակեալ տեղերէն եկող ուղեւորք ազատ համարձակ Պրուսա կը մտնեն։ Այս ուղեւորք թէեւ բաւական հեռուներէն կուգան, սակայն, կը յարէ նոյն թերթի Նամակագիրը, աւելի լաւ չըլլար այժմէն ձեռք առնուլ ամեն պատահականութեանց դէմ հարկ եղած միջոցները։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻՑ վարժարանի շէնքին կից կառուցուելու վրայ եղող մասին շինութիւնը պիտի աւարտի քսան եւ հինգ օրէն։ Այդ շէնքին բացումէն յետոյ ցուցահանդէս մը պիտի կազմակերպուի, ուր ի ցոյց պիտի դրուին նոյն վարժարանին մէջ նկարչութիւն, արձանագործութիւն ու փորագրութիւն ուսանող աշակերտաց ձեռարուեստները։

ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆՔ.— Մօնիթէօր հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ այն բանակցութեանց վրայ որք, ինչպէս երէկ ծանուցինք, կը կատարուին Մալիյէի պաշտօնատան մէջ, Ելմտական Վսեմ. նախարարին եւ Օսմ. կայս. Պանքայի տնօրէններուն միջեւ, այդ դրամական հաստատութենէն կնքուելիք 2,500,000 ոսկւոյ փոխառութեան համար։ Կը յիշուի թէ այդ փոխառութեան համար սկսուած բանակցութիւնք ընդհատուեցան իբր մէկ ամիս առաջ, վասն զի կայս. կառավարութիւնը փոխառութեան պարտատոմսից ի հրապարակ հանման գինը 73 կը պահանջէր, մինչ Պանքան 69 ½ կ'առաջարկէր։ Այսու հանդերձ, ծրագիրը վերջնապէս ի բաց թողուած չէր, եւ Սըր Էտկար Վինսընթի Իզմիրէ վերադարձէն քիչ յետոյ, Ելմտական Վսեմ. Նախարարը կայսերական հրամանաւ վերսկսաւ բանակցութեանց որք վերջանալու մօտ են։ Կ'երեւի թէ պարտատոմսից ի հրապարակ հանման գինը 71 ½ պիտի որոշուի։ Յանձնաժողովն այսօր նոր նիստ մը պիտի ընէ ելմտական պաշտօնատան մէջ։

Կնքուելիք փոխառութեան իբր երաշխաւորութիւն ցոյց պիտի տրուին Թէնպաքիի մենավաճառի ընկերութեան տարեկան հարկը (40,000 օսմ. ոսկի) եւ երկաթուղեաց միացման փոխառութեան յատկացուած հասոյթները։

ԱՊԱՆԵԽԱԿԱՆ գործիներէ մին Կէտիկ Փաշա պիտի հաստատուի գետնի մը վրայ, որ մասնաւորաց սեփական ըլլալով պիտի գնուի 52000 ղրուշի։

ԱՐՏԱՔԻՆ գործոց նախարարութեան խորհրդականի օգնական Վսեմ. Իլիաս էֆ. Զայեան որ շաբաթէ մը ի վեր հիւանդ էր, բոլորովին ապաքինած ըլլալով սկսած է իւր պաշտօնատեղին յաճախել։

ՀՐԴԵՀԻ համար, ինչպէս յայտնի է, Շիրքէթի Խայրիէն գիշերային շոգենաւ մը յատկացուցած է ջրհաններու փոխադրութեան համար։ Ոստիկանութեան Նախարարութիւնը գրած է նոյն ընկերութեան որ ցերեկուան համար եւս շոգենաւ մը յատկացնէ ջրհաններու փոխադրութեան համար։

ՏԷՐՔՕՍԵԱՆ ջրի ընկերութիւնը ձեռնհաս իշխանութեան դիմելով ծանուցած է թէ Պօղազքէօյի շրջակայից մէջ այլ եւ այլ անձինք կը ծակծկեն Տէրքօսի ջուրը Պոլսոյ կողմը հոսեցնող խողովակներն։ Քիւչիւք Չէքմէճէի ընդհանուր դատախազի օգնական Ահմէտ էֆէնտի այդ կողմը գնացած է հարկ եղած քննութիւնները կատարելու համար։

ՍԱՆԻԹՕ դրամատան կողմէ վաճառուած Ռումէլի երկաթուղեաց արժեթղթոց բրօմէներէ մին վերջին վիճակահանութենէն 400 ֆրանք շահեր է։ Բրօմէսին տէրը Պէյքօզցի Հաճի Խալիլ էֆէնտի՝ թէեւ նոյն դրամատունը դիմեր է այդ գումարն ստանալու, սակայն 400 ֆրանքին տեղ մերժողական պատասխան ստացեր է։ Այս լուր մեզ հաղորդուելով, ի հաստատութիւն ցոյց տրուած է նաեւ բրօմէն, որոյ թիւը տեսնուած է վիճակահանութենէ շահող թիւերու կարգին մէջ։ Ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք Սանիթօ էֆէնտիի նկատմամբ հարկ եղածն ի գործ դրուելու համար։

(Սաատէթ)

ԽԱԼԻԼ ՊԷՅ, որդի Նախկին Մեծ-Եպարքոս Էտհէմ փաշայի, օսմանեան կայս. կառավարութեան կողմէ իբրեւ պատուիրակ ներկայ գտնուած էր ի Մոսկուա գումարեալ Հնախօսութեան եւ Նախապատմական Մարդաբանութեան համաժողովին։ Խալիլ պէյ անցեալ օր Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ներկայանալով տեղեկութիւններ տուած է նոյն համաժողովոյ արդեանցը վրայ։ Խալիլ պէյ առ այդ տեղեկագիր մը պիտի մատուցանէ ձեռնհաս իշխանութեան։

ԶՄԻՒՌՆԻՈՅ «Խըտմէթ» լրագրոյ արտօնատէր Ահմէտ Ճէյտէթ պէյ արտօնութիւն խնդրած է «Րէհպէրը Թիճարէթ» անուն առեւտրական թերթի մը հրատարակութեան համար՝ թուրքերէն, ֆրանսերէն ու յունարէն։ Ձեռնհաս իշխանութիւնն ընդունելի դատած է այդ խնդիրքը։

ԷՆԿԻՒՐԻԷՆ մինչեւ Պաղտատ շինուելիք երկաթուղւոյ անցնելիք տեղերը քննելու պաշտօն ունեցող քննիչ յանձնախումբն ամսոյս 12ին Տիարպէքիր ժամաներ է, ուր ժամանակ մը մնալէ յետոյ դէպ ի Պաղտատ ճամբայ ելեր է։

Պ. ԺԱԲՈՐԻ անուն երկրաչափ մը Մուսուլ ժամաներ է։ Այդ երկրաչափի քննութիւններ պիտի կատարէ այն շինութեանց համար որք պիտի կատարուին Տիգրիս գետին Պաղտատի ու Ճէզիրէի միջեւ եղած մասը նաւարկելի ընելու համար։

ՄՈՒՍՈՒԼԷՆ կը հեռագրեն թէ Տիարպէքիրէն այդ կողմերն պէտք եղածին չափ արմտիք տարուած չըլլալով, արմտեաց գներն սկսեր են բարձրանալ եւ ժողովուրդը դժուարութեանց կը հանդիպի։

[illegible].— Որո՞ւ միտքէն կրնար անցնիլ թէ արիւնարբու դանակն եւ անողոք զինուածը խաբուսիկ դադար մը բրած ատեննին, վերստին մահ պիտի պատահէր առանց այդ երկու մահացուցիչ միջոցներուն։ Այս պարագայ անուղղակի արդարացում մը կրնայ նկատուիլ դանակին, զոր միշտ պատճառ կը բռնենք կատարուած ոճիրներուն. չէ՛, անանկ չէ եղեր, աւասիկ ապացոյց մը.

Այ-Սթեֆանոսի մօտերը գտնուող Իքի Թէլլի գիւղին բնակիչներէն Ալի Զավուշ օղլու Շիւքրի եւ Հայտար օղլու Շաքիր՝ անծանօթ պատճառաւ մը իրարու վրայ կը յարձակին իբր զէնք ունենալով իրենց խոշոր ձեռները. պայքարն անշուշտ կատաղի եւ արիւնախանձ կ'ըլլայ, վասն զի երբ պահ մը ետքը մենամարտիկները կը բաժնուին իրարմէ շնչասպառ, Շաքիր կիսամեռ վիճակի մէջ էր, եւ արդարեւ քիչ յետոյ հոգին կ'աւանդէ, իսկ մարդասպանին նկատմամբ պէտք եղած քննութիւնք կը կատարուին։

ԱՂԱԾ ձուկեր պատրաստող արհեստաւորք ձեռնհաս իշխանութեան դիմեր եւ յայտարարեր են թէ Պուլկար կառավարութիւնն արգիլած է Թուրքիոյ մէջ պատրաստուած աղած ձուկերու մուտքը, խնդրեր են հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուլ բառնալու համար այդ արգելք, որ մեծապէս կը վնասէ նոյն արհեստաւորաց։

ՀՐԴԵՀ.— Երէկ առաւօտ ի Սարըեար Նպարավաճառ Խօճէր էֆէնտիի ծովեզերեայ տան վերի յարկէն հրդեհ ծագելով, երեք սենեակներ մասամբ այրելէ յետոյ վտանգին առաջքն առնուեցաւ։ Հրդեհն առաջ եկած էր նոյն տան մէջ աշխատող ներկարարներու կողմէ ներկ պատրաստելու համար վառուած կրակէն։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղեաց ընկերութիւնն Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութենէն խնդրած է պաշտօնական քարտէսն այն հողերուն որք, ըստ պայմանագրի, կայս. կառավարութեան կողմէ ընկերութեան թողուած էին գծին երկայնութեամբ, 14րդ քիլոմեդրոյէն մինչեւ 400րդը։ Նաֆիայէի պաշտօնատան մէջ այս պահուս կը պատրաստուի յիշեալ քարտէսը։

Ընկերութեան յանձնառութեանց տետրին մէջ որ եւ է յիշատակութիւն եղած չըլլալով ի մասին դիակաց փոխադրութեան, ընկերութիւնը կայս. գօմիսէրին միջոցաւ առաջարկեր է որ արագընթաց կառախումբով դիակի մը փոխադրման համար մէն մի քիլոմեդրի վրայ 5½ ղրուշ առնուի, 200 ղրուշը չանցնելու պայմանաւ։ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան ժողովն առժամապէս հաւանած է այս սակացոյցին։

ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ԹԱՏՐՈՆՔ

Վաղը գիշեր, Օրօլայի ամառնային Թատրոնին մէջ արտասովոր ներկայացում մը պիտի տրուի Քասթանեօլա — Ալպանէզ — Զիքարէլլի խումբին կողմէ որք ձեռնածուական, մարմնամարզական փորձեր կը կատարեն եւ զբօսալի խաղեր կը կազմակերպեն։

Վաղը, կիրակի, 27 սեպտեմբեր, Բերայի Յունաց Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի ի յիշատակ հանգուցեալ ԲԱՆՏԵԼԻ ԲՈՐԵԱԶ ՕՂԼՈՒԻ։

Բոլոր ազգականք եւ բարեկամք կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ։

Հանգուցելոյն Որդիք
ՄՕՑԻԶ ԵՒ ՆԻԿՈԼԱՍ
271 ԲՈՐԵԱԶ ՕՂԼՈՒ

ՀԵՌԱԳԻՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՓԷՇԹԱ, 7 Հոկտ. — Պաշտօնական. — Նախընթաց օր, հիւանդանոցի մէջ, 40 վարակեալ հնտախտէ եւ 17 մեռեալ։ Տուներու մէջ, Գչ. եւ Դչ. 11 վարակեալ 2 մեռեալ։

—Այս տարի պահեստք ի զէն չպիտի կոչուին, հնտախտի պատճառաւ։ Հունկարիա փողոցն, երկու անձինք վարակուելով, ապանեխման համար ղրկուած մարդոց ներս մտնելուն բազմութիւնն արգելք եղաւ, եւ այս մարդիկ ձեռնունայն դարձան։ Սառոյցի պակասն զգալի կ'ըլլայ։

—Գետեզերեայ ժողովրդոց հրաման տրուեցաւ որ ջուրն եռացնելէ ետքը միայն գործածեն։

ՓԱՐԻԶ.— Տահոմէի ֆրանսացի զօրաց հրամանատարը կը հեռագրէ թէ Ուէմէ գետէն անցած է իւր զօրքով, եւ այժմ Բակէօա գիւղին մէջ իւր առջեւ ունի Տահոմէցի զօրքերն, որք ամուր դիրք մը բռնած կ'սպասեն ֆրանսական յարձակման։ Եւ ինք ի մօտոյ պիտի զարնէ զանոնք։ (Ուրեմն, Տահոմէցւոց զօրութիւնը դեռ չէ ջախջախուեր։)

Վաճառական

ՂԱԼԱԹԻԱ, 26 Սեպտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ		
3 ամիս Լոնտրայի վրայ		109 ¼
3 » Փարիզի		22 95
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՈՆՍՕԼԻՏԷ		
Երէկ երեկոյ գոց. [Միաց. Դ. Սէրի]		24 17
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուելուն	»	24 15
Կէս օրին	»	24 15
Թամվիլտմը Օսմանիյէ երէկ երեկոյ		83 05
» ժամ 5ին		— —
ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ		
Փոխառութիւն Սէրի		55 ¼
»	»	32
»	»	24 15
ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ		
Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	5 07
Քրէտի Ժէնէրալ	» »	7 32
Պանք տը Բօնս	» »	4 32
Սօս. Շանժ է վալէօր	» »	4 20
Րէժի	» »	16 14
Թրամուէյ	» »	395
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	91 ¼
Բաժնեթուղթ Լաւրիօնի	Գ. Կ.	86 ¼
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 27
Անգլիական ոսկի	»	110 13
Մարք Գերմանական ոսկի]	»	107 20
Իմպէրիալ	»	89 30
Քրիմիգ	»	51 20
Ռուպլ Թղթադրամ	»	9 01
Մէճ. արծաթ [տարբ.]	»	107 04
Մանր արծաթ	»	101
Մէթալիք	»	97
Աթթիգ	»	— —
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	»	5

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 7 Հոկտեմբեր

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99 60
» » 4 ½ %	106 05
Օսմանեան քոնսօլիտէ Սէրի Դ.	22 75
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	474 37½
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	434 37½
Օսմանեան Երկաթուղի	91 50
» Րէժիի բաժնեթուղթք	378 75
Պանք Օթօման	608 75
Քրէտի Լիոնէ	788 75
Իտալական Ռանթ 5 %	93 40
Եգիպտական միացեալ	499 37½
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 17
Օսմանիյէ (Օսմանեան քոնսօլիտէ)	381 25
ԼՈՆՏՈՆ, 7	
Անգլ. քոնսօլիտէ	97 25
Օսմ. » Սէրի Դ.	22 25
» » » Ա.	55 ¼
» » » Բ.	32
» » » Գ.	23
Օսմ. փոխառութիւն 1871	98 ¾
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լօն)	93 ½
Պանք Օթօման	14 ½
Ատոնի երկաթուղի	20
Դասսապայի երկաթուղի	11
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիյէ)	99 ¼
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	104 ¼
Տօմանիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)	105 ½
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 324
ՎԻԵՆՆԱ, 7	
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	120 10
» Փարիզի »	47 57

Օսմանեան Բէժիք բաժնեթուղթ	176 75
» Երկաթուղի	45 10

ՊԵՐԼԻՆ, 7

Օսմանեան Երկաթուղի	90 50
Օսմ. Բէժի	190
փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 290
» Փարիզի »	80 65

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

ԲԱՐԻԶ, 7

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99 57½
Եգիպտական միացեալ	500
Օսմ. քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	22 47½
Օսմ. երկաթուղի	91 25
Օսմ. Ռէժի	375
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	476 25
Բրիօրիթէ Թիւրք	433 75
Պանք Օթօման	607 50
Օսմանիյէ	— —

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ՍՈՒՐԲ ՆՇԱՆ

Վաղը սուրբ Նշան է։ Վաղը վերստին կը յիշատակուի Խաչը, որ այս անգամ կը փայլի ի Վարագ։ Այս շնորհքն Աստուած կամեցաւ որ Հայոց խոշտանգ ազգը վայելէ, այս էր Նշան Աստուածային անհուն սիրոյ առ այն ողորմուկ ժողովուրդ, որ դարերէ ի վեր առ սէր Խաչին շատ ու շատ տագնապեցաւ ու կողկողեցաւ մոլեկրօնութեան երեսէն։

«Ել ի Քրովբէս և թռեաւ, սլացաւ նա ի թեւս հողմոց»։ Վերստին կը բարձրանայ կը վեհանայ և լուսոյ շողշողուն ճառագայթներ կը թափթփէ Խաչը, զոր հազարաւոր տարիներ առաջ Թագաւոր-Մարգարէն նախատեսած էր, և հիանալով աղաղակած· «Խռովեցաւ և դողաց երկիր, և հիմունք լերանց սասանեցան և խռովեցան։» Այո՛, երկիր կը դողայ և լեռներու հիմերը կը սասանին, վասն զի Աստուած կը սաւառնէր ի Խաչի· այլ այս անգամ Վարագայ հիմերը կը սասանին ո՛չ առ ահի, այլ առ խնդութեան, զի այն Խաչը, որոյ վրայ բեւեռեցաւ Տէր, կը փայլի, ճառագայթարձակ կը վառի ի Վարագ։

«Ել ծուխ ի բարկութենէ նորա եւ հուր յերեսաց նորա բորբոքեցաւ, փայլատակունք հատան ի նմանէ։ Խոնարհեցոյց զերկինս և էջ, և մէգ ի ներքոյ ոտից նորա։» Այսքան ահեղ կը նկարագրէ Թագաւոր-Մարգարէն Աստուածային բարկութիւնը, որ պիտի չարժէր· ուստի կը յաւելու։ «Որոտաց Տէր յերկնից, և Բարձրեալն ետ զձայն իւր ի կարկուտ և ի կայծակունս հուր։ Առաքեաց զնետս իւր և ցրուեաց զնոսա, յաճախեաց զփայլատակունս իւր և խռովեցոյց զնոսա։»

Այլ ինձ զի՞ է, զի՞ է ինձ, սիրտ իմ ի Սիոն և անձն իմ ի Վարագ, խաչն ի Գողգոթա արիւնոտ, իսկ ի Վարագ լուսաշողշող։

«Օ՛ն, ծափս հարէք, հարէք այսօր,
Մանկունք Հայոց, հարէք թմբուկ·
Իսկ դուք ո՛վ Հայ դստերք աղուոր,
Փառաց աղօթս հիւսեցէք դուք·
Զի Խաչն ահա վառի ի լոյս
Փայլի, լընու զաշխարհս ի յոյս։

Հռովմայ Կղօդեայ կայսեր կինը Պատրոնիկէ Քրիստոսի հաւատալով կը հասնի յԵրուսաղէմ և Յակոբոս առաքեալէն կը խնդրէ, որ սուրբ Խաչէն կտոր մը շնորհուի իրեն։ Սրբուհին Հռիփսիմէ կ'առնայ ժառանգօրէն այդ Խաչամասը և զայն պարանոցէն կը կախէ ի պահպանութիւն անձին։ Այլ երբ իւր ընկերներով ի Վարագ կ'ապաստանի, մտածելով թէ կռապաշտ Հայերէն եթէ մատնուի և ձերբակալուի ինք, Խաչամասն անարգուի, գաղտուկ քարերու տակ զայն կը ծածկէ։ Ի զուր այս սուրբ Նշանի ի գիւտ՝ խուզարկութիւններ կը լինին յետոյ ի ժամանակս քրիստոնէութեան, ի զուր այնքան ջա՛նքեր, սուրբ Նշանն անգիւտ կը մնայ։

Լսենք միւս Մարգարէն· «Տէ՛ր, լուր քո լուայ և երկեայ, Տէ՛ր, հայեցայ ի գործս քո և զարհուրեցայ։ Ի մէջ երկուց գազանաց ծանիցիս, ի մերձենալ ամացն յայտնեսցիս, ի հասանել ժամանակին երեւեսցիս»։ Այսպէս ուր ուրեմն սուրբ Նշան կը յայտնուի. 653 ին Թոդիկ և Հովէլ ճգնաւորներն ի գիւտ սուրբ Նշանի կ'աղօթեն և ահա տեսարա՛ն ահաւոր և սքանչելի։ Լուսապայծառ Նշանն անդէն վեմերէն ի վեր կը բարձրանայ, տասներկու լուսեղէն սիւներ կը բոլորեն, և ահա սուրբ Նշանը կը սլանայ կը մտնէ տաճարին մէջ և աւագ խորանի սեղանի վրայ կանգուն կը կենայ լուսոյ ճառագայթներ արձակելով և արեւու պէս փայլելով։ Երկու ճգնաւորներն անդէն իսկ կ'երկրպագեն, այլ սակայն լուսեղէն սիւներուն հրաշալի տեսիլը որ կը տեւէ տասներկու օր, կը գրաւէ ամբողջ Հայոց ազգին սիրտը։ Աղաղակներ կը լըսուին, լալագին աղաղակներ· «Խաչի քո, Քրիստոս, երկրպագանեմք»։ Ռշտունեաց Վարդ-Պատրիկ, եպիսկոպոսներ ու քահանայներ և ժողովուրդ, գունդագունդ կը հասնին, կը տեսնեն սուրբ Նշանը և լուսեղէն տասներկու սիւները։ կը սքանչանան կը հիանան ընդ այս գիւտ սուրբ Նշանի և անմիջապէս կ'որոշեն ու կը գործադրեն որ իւրաքանչիւր սիւնի տեղ մէկմէկ եկեղեցինակ հիմնարկեն ու շինեն, այսինքն տասներկու տաճարներ, իսկ ուր Խաչը դադար առաւ, զայն կը հռչակեն Մայր-եկեղեցի և Մայրավանք Վասպուրականի։

Ներսէս Կաթողիկոս (Շնորհալի) Վարագայ սուրբ Նշանի, այս հրաշալի յայտնութիւնը լսելով՝ ոչ թէ միայն յուխտ կ'երթայ, այլ կը սահմանէ որ տարուէ տարի Մեհեկի ամսոյ 20 ին տօն կատարուի մեծահանդէս, և վաղը պատարագի ատեն դպիրներն անուշիկ կը գեղգեղեն սա մեղեդին·

«Վայելչագեղ փառօք զուարճանայ
Աստուածահրաշ լեառըն Վարագայ,
Անուանակից լերինըն Սինա
Աստուածամերձ լեառըն Վարագայ։
Բաժնեալ միով կողմամբ Գալիլեա (*),
Ժողովարան լեառըն Վարագայ,
Աստուածագործ դրախտին Ադենայ
Տեղ և նըման լեառըն Վարագայ։
Գովեալ համայն լերին Թափորայ
Լուսապայծառ լեառըն Վարագայ»։

ՆԱՀԱՊԵՏ

ԹԷ ԻՆՉՈ՞Ւ

ԵՍ ՉԵՄ ԽՄԵՐ

Առաջին անգամ որ ինձ գարեջուր հրամցուցին բարեկամներս, խիստ դժուարութեամբ կրցայ գաւաթ մը խմել, զարմանալով միանգամայն թէ ի՞նչպէս իրենք եօթն ութը գաւաթը մէկէն յաջողեցան տնկել միեւնոյն ժամանակ, և իւրաքանչիւր գաւաթի համար 50 փարայ վճարել։ Անցան օրեր և ձախող գաղափար մը յղացայ մտքիս մէջ գարեջուրի երկրորդ փորձ մ'ընելու, այս անգամ է՛ն սանկ մը առանց երեսս ծամածռելու խմեցի· երրորդ չորրորդ անգամներուն կամայ ակամայ ընտելացայ և մէկ երկու ամիս վերջ ամէն անգամ որ յոգնած վերադառնայի շուկայէն, փափագ մը կ'զգայի մէկ երկու գարեջուր խմելու, որ թէ ախորժակս կը բանար և թէ առողջութիւնս կը բարւոքէր։ Ո՞վ ի՛նչ կրնայ ըսել երբ մարդ առողջութեանը խը՞նամք կը տանի, մինչեւ իսկ ընտանեկան պարագայներս խիստ գոհ մնացին այս նոր ունակութենէս, և տուն վերադարձիս ուրախ զուարթ խօսելս, կատակաբանելս տեսնելով կ'ըսէին թէ «պիրան քեզի շատ աղէկ կուգայ կոր»։

Ամիսներու ընթացքին մէջ այլ եւս այնպէս եղաւ որ երկու գաւաթ գարեջուրը ինձ համար պարզապէս բան մը չը խմած ըլլալ ըսել էր և մինչեւ որ չորս հինգ գաւաթ չը խմէի բան մը չէի զգար. շատ անգամ բարեկամներու կը հանդիպէինք—որք պակաս չեն ըլլար այսպիսի տեղեր—և իրարու փոխադարձ «իքրամ»ներ ընելով մինչեւ տասը տասներկու գաւաթ կը խմէինք· և այն ատեն տուն երթալ միտքերնիս կ'իյնար, երբ ոստիկանութեան պահակներն զգացնէին թէ, գիշերուան ժամը երկուքը հասած և գարեջրատան փակուելու ժամանակն է։

Բայց այս վիճակս երկարատեւ չէր կրնար ըլլալ, ոչ թէ բարոյական տեսակէտով—որովհետեւ բարոյականութիւնը միտք բերող իսկ չը կար—այլ այն դժբաղդ պատճառաւ որ ամսական երեք ոսկին կը նըստէր ինձ այս զուարճութիւն իւր յարակից «քարխտէններով, չամ ֆըստըքներով» եւ այլովք, գումար մը որ իմ շահուս մէկ երրորդին կը համապատասխանէր։ Ամէն առաւօտ միտքս կը դնէի որ այդ գարշելի գարեջրատունէն ներս չը մտնեմ անգամ մ'ալ, բայց իրիկուն ըլլալուն պէս, անհասանելի զօրութիւն մը, գաղտնի հրաւէր մը կը դրդէր զիս և ես ներս կը մըտնէի հաստատ մտադրութեամբ մը որ երկու գաւաթը չ'անցնիմ, բայց երկուքէն վերջ այլ եւս անձիս տէրը չէի, կը մոռնայի ամէն բան և կսկսէի հրամայել «գարեջուր բի՛ր, մէզէ բեր»։ Բաղդախնդիր արարածներու ջոկատ մը որ չես գիտեր ո՞ւր ծակէն դուրս կելլար, իսկոյն կը տնկուէր գարեջրատան մէջ տեղը և կսկսէին հնդկահաւի, սագի, ընտիր ձուկի և այլ բրեղէններու վրայ վաճառականութիւններ խաղալ, և վայրկեան չէր անցներ որ իւրաքանչիւրը քսան փարայով հնդկահաւ մը, սագ մը, պնակ մը «բազլամա» և կամ այլ հրապուրիչ բան մը չը շահէին. մինակ ես դժբաղդս քսանական փարա վճարելով եօթ տասը անգամ կը մասնակցէի խաղին և հինգ վեց դահեկան վրայ տալէ վերջ հազիւ կ'զգաստանայի։ Ի՞նչ էր արդեօք անոնց շահելուն պատճառը—չեմ յուսար որ կասկածիք խաղացողներու ուղղամտութեանը վրայ եւ ենթադրէք որ իրարու ընկեր եղած ըլլան։

Բայց այս ամէնուն հետ մէկտեղ քիչ մը պատեհ զգացում կը կրէի դեռ և կ'զգայի որ կացութիւնս նիւթապէս շատ գահավէժ էր և որովհետեւ անկարելի կը համարէի առանց «քէյֆ» ըլլալու քնանալ, փորձառուներու խորհրդով որոշեցի գարեջուրը օղիի փոխել, ինչ որ թէ աւելի շատ կը գինովցնէր թէ ալ գարեջուրէն անհամեմատ աժան էր, և թէեւ այս դասալքութիւն գինեմոլական տեսակէտով ազնուականութենէ ռամկութեան խոնարհել ըսել էր, սակայն ինչ որ ըլլար՝ շաբաթուան մը գործ էր։

* *
*

Գինետունն ենք, օ՛ֆ, կեցցէ անձն իմ։ «պիր չէ՞չ տիւզ կէ՛լ»։

—Ո՛չ, անանկ բան չըլլար· դուք այս գիշեր մեր հիւրն էք, լաւ. կենալու էք։

Եւ նոր բարեկամներու այս հիւրասիրութենէն զգածեալ՝ կը բոլորինք սեղանի մը շուրջը ու կսկսինք կերուխումի· մէ՛կ· մէկ մ'ալ, մէկ մ'ալ և ահա շիշերը կը լեցուին ու կը պարպուին։

—Ինձ համար ներողութիւն, ես օղիէ շատ վարժ չեմ։

—Բնաւ հոգդ մ'ըներ· անմահական բան է այս, մարդը երկաթ կը դարձնէ։

—Արդէն խմածնիս ի՞նչ է. երեք հոգի հինգ շիշ· բոլորը մէկ հոգու մը խմելիքը։

—Զը նայի՛ս, տղա՛յ, մեզի շիշ մը օղի· քիչ մ'ալ ձուկ։

Եւ այս նոր հրաւէրէն ոգեւորեալ կը շարունակենք կոնծել. ի՛նչ տեսակ իմաստաբարոյալից խնդիրներ կ'ուզէք որ չը լուսաբանուէին գինետանց մէջ· մէկը քաղաքական խորհուրդը կը քննադատէ, միւսը վարժարանները կը գովէ, ազգին արժէթուղթերու վրայ կը ճառեն, անդին առեւտուրէն կը գանգատին հին մարզիկը, նոր սերունդը, հիւանդանոցը, քօլէրան, ջծաղիկը, բոլորն ալ իրենց բաժինը ունէին մեր շուրջը և եթէ «Կապոյտ խաչի» ընկերութիւնը այն ատեն ծանօթ ըլլար հասարակութեան, ապահովապէս կարելի է ըսել թէ երկար օրեր խնդրոյ նիւթ պիտի դառնար օղիի բաժակներու տակ։ Մինչեւ իսկ կային այնպիսի մարդիկ որ մէկ կողմէն կը խմէին ու միւս կողմէն ալ գինեմոլութեան զոհ գնացող իրենց լուսահոգի բարեկամներուն պատմութիւնը կ'ընէին, միշտ խումբ մը դնելով իրենց ու անոնց խմելու կերպին մէջ, որպէս թէ մեռնողները իրենց զեղծման զոհուած էին և ոչ թէ օղիին։ Հազիւ թէ ոտքի վրայ ելած էինք և ահա մէկմէկ «թէք իքրամ» բարեկամէ մը, ո՞վ պիտի յանդգնի մերժել, կամայ ակամայ խմեցինք և սկսաւ գլուխս դառնալ, աչքերս մթննալ, սիրտս խառնուիլ և այն ինչ դուրս ելած էի դռնէն չի կրցի ինքզինքս բռնել, հաւասարակշռութիւնս կորսնցուցի և պատին կրթնիլ ուզելով փռուեցայ գետին... յաջորդ առտուն երբ արթնցայ, տեսայ որ խեղճ մայրս անկողնոյս անարը նստած կ'աղօթէր, ապահովապէս իմ զգաստացմանս համար։ Այն ատեն յիշեցի երկու տարւոյ անցեալը և այն օրերը ուր շուկայէն ելլալուս պէս ուղղակի տուն կը վերադառնայի, քիչ շատ պահեստի դրամ և ընտանեաց մէջ ալ խօսք ունէի։ Կարելի չէ բաղդատութեան դնել արդի վիճակս անցեալիս հետ ըստ որում հիմայ չէ թէ դրամ, չէ թէ խօսք, այլ ընդհակառակն բաւական ալ պարտք ըրած ըլլալով, արբեցութեան մէջ կը յուսայի գտնել միխիթարութիւնս և երբ գիշերները ժամը երեքին «քէօր գինով» տուն դառնայի բնաւ ժամանակ չէի ունենար ուշադրութիւն դարձնելու այն դիտողութիւններուն, երեսս ծռելներուն, քիթերբռնելներուն և այլ գըծգոհական ցոյցերուն որք կ'ուղղուէին ինձ ընտանեկան պարագայներուս կողմէն։

Մէկ երկու օր առանց գինետուն երթալու և բնականաբար ոչ առանց միջադէպի անցուցինք, բայց որդ մը կը կրծէր ներսիդիս և կ'զգայի որ ոյժ չունէի դիմադրել կրքերուս· ուստի պէտք էր բան մը ընել· բայց ի՞նչ ընել։ Հազարնոց մ'օղի առի և սկսայ ամէն իրիկուն կամաց կամաց կոնծել տունը և ախորժակով կերակուրս ուտել ու անմիջապէս անկողին մըտնել· փոքրագոյն չարիքն էր այս եթէ առջի օրուան չափովը մնար, սակայն միթէ կարելի՞ էր· ամիս մը չանցած չափը կրկնապատկուեցաւ և ես՝ հակառակ լուրջ բընաւորութեանս՝ ամէն անգամ որ օղին առջեւս առնէի կատարեալ միմոս մը կը դառնայի· նախ կատակով և ապա սրախօսութիւնով մինչեւ այն աստիճանի կը հասցնէի գործը, որ ալ համ հոտ չէր մնար խօսքերուս մէջ և պատուաւոր մարդիկ չէին կըր՞նար առանց զզուելու մեկնիլ իմ գտնուած ընկերութենէս։

Չը գիտեմ ի՞նչ զօրութիւն ունէր այդ ճերմակ ջուրը, որ բերնէս վար երթալուն պէս խելքս մտքէ դուրս բանել ընել կ'ուտար ինձ. զուարթութիւն մը, ուրախութիւն մը, անհոգութիւն մը, հաւասարութիւն մը կը պարուրէր զիս, և այն վիճակիս մէջ որու որ հանդիպէի, առանց ի նկատի առնլու դիրքերու անհաւասարութիւնը, բուռն տենչ մը կզգայի վիզը պըլլըլելով եղբայր եմք մեք գոչելու· ժամ մը վերջ այս ուրախութեան հակազդեցութիւն յաջորդելով, երեւակայութեանս մէջ սրտաճմլիկ տեսարաններ կ'ստեղծէի և մեռած մէկ ազգականս, պանդխտութեան մէջ գտնուող դրացիս կամ ուրիշ հասարակ երեւոյթ մը պատրուակ բռնելով կ'սկսէի հեծկլտալ, և ի մեծ զայրոյթ ընտանեացս, տղու պէս լալ։ Արդեօք գինով վիճակիս մէջ քանի՜ քանի՜ անխոստովանելի վայրեր գտնուած եմ, ուր զգաստ ժամանակս ոտք կոխելն իսկ յանձն չը պիտի առնէի։

* *
*

Օր մը մեր դրացիներէ մին հիւանդացաւ. երբ դրացի կ'ըսեմ, հասարակ մահկանացուներէն չը կարծէք, այլ ուժեղ, կորովի և քաջառողջ երիտասարդ մը որ ամէն նստելուն օխա մը օղի կը խմէր առանց զգալի ընելու թէ բան մը խմած է։ Ո՞վ մտահոգութիւն պիտի ընէ այսպիսի առողջ մարդու մը հիւանդութեան համար, շատ շատ չորս հինգ օրէն ոտքի կ'ելլէ, որովհետեւ կաղնի ծառը կը նմանէր իրեն։ Օրեր, շաբաթներ անցան և ոտքի ելլող չը կայ· բայց ո՞ւր է *** աղան—պառկած է։ Ի՞նչ կ'ըսէք միթէ ծանր հիւանդ է—ծանր ըսելն ալ խօ՞սք է արիւն կուգայ բերնէն։ Կը վազեմ կ'երթամ որ ո՞ւր է այն մեծ մարդը, ափ մը ոսկոր ցամքած է անկողնոյն մէջ· բժիշկներ, վիրաբոյժներ, խորհրդակցութիւններ=եզրակացութիւն, լեարդն ու թոքերը փտած են օղիէն և հազիւ շաբաթ մը կրնայ ապրիլ։ Եթէ շուկան լսած ըլլայի, բնաւ չը պիտի հաւատայի բժիշկներուն այս խօսքին· բայց որովհետեւ աչքովս տեսայ այս մսակոյտին քայքայումը, փուխ մը երկիւղ մը պաշարեց զիս և սկսայ մտահոգութիւն ունենալ առողջութեանս համար, ալ ամէն բան փուչ կ'երեւար աչքիս և արդէն ինքզինքս գերեզմանին մօտ կը զգայի, խորհրդածութիւն մը որ աւելի եւս ստուգուեցաւ երբ լսեցի որ թշուառ երիտասարդը մեռեր է։

Անմիջապէս բժշկի մը քննել տուի զիս· քիչ մը երեսը ծամածռեց· ժառանգականութեան հարցեր ըրաւ և երբ ստուգեց որ գինեմոլ մ'եմ, «ճիշդ ժամանակին հասար, գոչեց. եթէ հինգ վեց ամիս ալ շարունակէիր•••»։

Այն օրուընէ ի վեր անիծեցի օղին, գինին, գարեջուրը, գօնեաքն ու այն ամէն ոգելից ըմպելիները որ մարդուս ներքին գործարանները փտեցնելու պաշտօն ունին· հրաժարած եմ ամէնէն ալ և դարձած եմ ի լոյս զգաստութեան. առողջութիւնս տեղն է ու քսակս պարարտ։

Ի՞նչ խրատ կուտաք· միթէ դարձեալ օղի խմե՞մ։

* * *

1892 սեպտ. 11

ՀԻՒՂԻԿՆ Ի ԲՐԻՆՔԻԲՕ

Արեւն երբ յետին իւր ճառագայթով
Ոսկեփայլ ներկէ ցամաքներն ու ծով,
Տժգոյն երկինքին կապոյտն անսահման
Երբ ջինջ է կոյսի մ'աչաց նըման,
Մայրիներուն մէջ հովիկն ալ մեղմիկ
Օրուան մահանուագն երբ երգէ մենիկ,
Երբ համայն անդորր է՝ բնութիւնն անխռով
Թռչնիկն ոստին վրայ թառած է վախով.
Երբ մանգաղն ուսին մըշակն երազուն
Մոլոր քայլերով կը դառնայ իւր տուն,
Մելամաղձութեան երբ քող մ'անուշակ
Տակաւ կը լընու մեր սրտերն համակ.
Երեկոյեան լուռ վսեմ այն ժամուն
Դուք բլրակն ի վայր իջած էք խոհուն,
Հոգինիդ անոյշ յոյսով օրօրուած
Դարեւանդն ի վայր սահա՞ծ էք կամաց։
Գացա՞ծ էք դիտել այն ծովածոցէն
Զոր մանկանցուք ''պաժմըշ,, կ'անուանեն,
Երկնից միջնշափ ճակտին վրայ անհուն
Լուսնոյ առաջին համբոյրն դողդողուն,
Նստա՞ծ էք երբեք հոն մամուռին վրայ
Ուր մանրիկ ալեակ նուաղիլ կուգայ·
Լայնատարած ծով մեր աչաց առջեւ
Թխորակ անտառք մեր գլխուն վերեւ,
Անցուցա՞ծ էք հոն զմայլման ժամեր,
Եւ այն հեշտալի վայրին առընթեր
Նշմարա՞ծ էք դուք խեղճուկ մէկ հիւղիկ
Ցածուկ տանիքով տեսքով աղքատիկ.
Որուն մէկ հատիկ լուսանցոյցին մօտ
Կանթեղն ձկնորսին կը պլպլայ աղօտ·
Դիտա՞ծ էք տնակն անշուք առանձին
Որու դրացիք են ծով ու երկին,
Ուրկից կը լսուի իբրեւ նուագարան
Զեփիւռին մրմունջք, թռչնոց երգ միայն·
Որ իւր ճակատով խոնարհ այլ տոկուն
Կը ժպտի անփոյթ փոթորկին հովուն.
Երկու քայլ անդին նոխ վիլլաներէն
Փայլուն ծեփունով ապարանքներէն,
Այն միայնութեան մէջ ես հանդարտիկ
Կ'ուզէի ապրիլ անհոգ՝ երջանիկ։
Արհամարհելով մեծատանց դըրամ
Եւ ժանեկազարդ պչրուհին փարթամ
Սիրուն խաղալիկ՝ կառքին մէջ բազմած
Որ սրտին ծանրոյթն ժպտով մ'է ծածկած.
Եւ ունայնամիտ հարուստ պատանին
Որ ոսկւով պճնէ իւր հիւծուած մարմին.
Ես հոն կուզէի առանձին ապրիլ
Հեռու մարդոցմէ բնութեան վրայ խորհիլ
Աշխարհի սին փառքն ոտնակոխ ըրած
Ունկն դնել ծովուն՝ խօսիլ առ Աստուած.
Հոգիս եռանդով լցուած անպատում
Համայն խանդ եղած՝ համայն զգացում
Ես հոն կուզէի առանձին ապրիլ
Ես հոն կ'ուզէի սիրել եւ...մեռնիլ։

ԱՆԱՅԻՍ

ՆՈՐԱՎԷՊ

ԿԵՆԴԱՆԱԳԻՐԸ

Իրիկունը տուն կը դառնաք յոգնած, տխուր, ձանձրացած, մտածելով թէ գէշ պիտի քնանաք· փողոցները մթին են և ամայի, և յանկարծ, կիսաբաց պատուհանէ մը կը լսէք տաւիղի մը կամ դաշնամուրի մը շատ լեցուն, շատ անուշ ձայնը որ կը դիւթէ զձեզ և կը կեցունէ· յետոյ, երբ նախերգանքը վերսկսի, երբ եղանակն երկարի, և ձայն մըն ալ խառնուի մեղմօրէն, լաւագոյն տխրութիւն մը կը զգաք և տեսակ մը սրտաղեղում, իբր թէ դուք ըլլայիք երգօղը· ինքզինքնիդ կուտաք այն հնչիւններուն որք կը հպին ձեր ականջներուն երբ անցնիք, և կը սփոփեն ի ձեզ այն հոգին որ երաժշտութիւն եւեթ կը բովանդակէ։

Ռէյմոն, նկարիչը, նմանօրինակ բան մը զգաց իրիկուն մը երբ Թիւյլըրիի ծառուղիին մէջ նստած պահուն նշմարեց մանկամարդ աղջիկ մը որ թեթեւ քայլով իրեն կը հետեւէր։ Ռէյմոն գրեթէ նոր բուժուած էր վիշտէ մը· կորուսած էր իր առաջին բարեկամը, իրեն պէս արուեստագէտ, հրաժեշտ, որ մեռած էր՝ երիտասարդ մեռնելուն ողբալով. և անկից ի վեր, ամէն բան անհաճոյ կ'երեւէր իրեն։

Բայց շրջաքայլող աղջիկն ընդհակառակն անհաճոյ չթուեցաւ իրեն, իր ճապուկ գեղեցիկ հասակով, իր զուարթ և շնորհաշուք աչուըներով, զորս քիչ մը կը գոցէր աւելի աղէկ տեսնելու համար, իր նրբաձեւ բերնով, բարեբաստիկ և բարեսէր։ Վերջապէս, այս առաջին ախորժելի տպաւորութիւնն էր զոր Ռէյմոն զգացած ըլլայ շատ երկար ատենէ ի վեր. բոլորովին ոգեւորուած էր անկից, նման հիւանդի մը որ նորէն կը տաքնայ արեւին մէջ։

Երբ տուն դարձաւ, իր ալպոմին մէկ թերթին վրայ ուրուագծեց այս բարեբաստ երեւոյթը։ Իր մատիտը կը խաղար ձեւերու շուրջ զորս կը թուէր իրեն արդէն գծագրուած տեսնել սպիտակ թուղթին վրայ։ «Ա՛հ, ըսաւ նայելով իր ուրուագծին, ասիկա չէ։»

Թերեւս կարծուի թէ սիրահար էր եղած։ Ամենեւին։ Ռէյմոն բնաւ չջանաց նորէն տեսնել անծանօթ աղջիկը· բայց դիպուածն իրեն հանդիպեցուց զայն յաճախ, և միշտ կարծես իրեն հաճոյք պատճառելու համար։

Օրինակի համար, օր մը թանգարանը նշմարեց զայն, հանրային ցուցադրութեան մը միջոցին, սրահին մէկ անկիւնն ուր գրեթէ նետած էին իր գծած մէկ փոքր պատկերը, որ սակայն արժանի էր ի ցոյց դրուելու։ Ոչ ոք ուշադրութիւն կ'ընէր անոր· բայց մանկամարդ աղջկան աչքին զարկած էր, որ միակնոցով մը դիտելով զայն· «Ա՜հ, ըսաւ, ուրիշ կնոջ մը, այսքան գեղեցիկ բա՛ն մը։» Ռէյմոն երկու քայլ անդին էր, կուզէր շնորհակալ ըլլալ անոր։

Մանկամարդ աղջիկն ետին դարձաւ, երիտասարդը թեթեւակի խոնարհեցաւ։ Աղջիկն հասկցաւ և թէեւ յանկարծակիի եկած, գոհ եղաւ որ խեղճ հեղինակը գովեստ մը լսած էր իր չգնահատուած գործին համար։

Ըսի ձեզ թէ չէր սիրեր զնա· բայց ամէն բան պիտի ընէր անոր համար։

Իրիկուն մը մանաւանդ մեծ կ'ընէր զնա նուագահանդէսի մը մէջ, երբ նա մրմունջ մը կ'երգէր որուն եղանակն իր բարեկամը շինած էր, և որուն երգուիլը տակաւին բնաւ չէր լսած։ «Օ՛, բարերարուհի՛, կը մտածէր նկարիչը, սեղմելով իր թաց աչուըները, ո՜րչափ մաղթանք ընել պարտաւոր են քեզ համար բարեկամներդ, քանի որ ես, որ հազիւ տեսայ ըզքեզ, եռանդագին կը բարեմաղթեմ երջանիկ ըլլալուդ։»

Ռէյմոն երկար ճամբորդութիւն մը ըրաւ, և ի դարձին, Տիէփ ելնելուն, խոնջած՝ օտար երկիրներէն ու դէմքերէն, զո՞վ տեսաւ ամէնէն առաջ։ Նորէն ան, որ ծովուն երկայնութեամբը կ'երթար, գեղեցիկ երիտասարդի մը բազկին կրթընած· երկուքն ալ կը խօսէին այն կերպարանքով զոր կ'ունենան նորապսակք։ «Կ'ողջունեմ քեզ, մտածեց Ռէյմոն, իմ բարի գուշակս։ Ֆրանսա և դո՛ւն, ահա երկու բաներ զորս երկար ատենէ ի վեր չէի տեսած։» Բայց նշմարեց թէ հիւանդոտ, ուժաթափ կ'երեւէր, և նայելով երիտասարդ ամուսնոյն երեսը, անոր դիմագծերուն վրայ քիչ մը մտահոգութիւն տեսաւ։

Ցանցաւոր է, ըսաւ միտքէն, ծովուն խոնաւ օդին ձգելուն զայն։ Պահ մը ճիշդ անոնց քովէն քալեց, և ալ չլսեց անոնց խօսիլը։ Կը նեղեմ զանոնք, մտածեց, և քայլը փութացընելով, սրտին խորէն մնաս բարով ըսաւ անոր։

Վեց ամիս ետքը, Ռէյմոն կ'աշխատէր իր ընկերներէն միոյն գործատան մէջ։ Ծերունի մը ներս կը մտնէ, եւ մէկ կողմ առնելով այն ընկերը ցած ձայնով քանի մը խօսք կ'ըսէ նմա։ «Չեմ կրնար, կը պատասխանէ միւսը, ժամանակ չունիմ, բայց ահա բարեկամներէս մէկը որ ինձմէ աղէկ պիտի կատարէ։»

Ծերունին մօտեցաւ Ռէյմոնին, եւ միտքն յայտնեց։ Ռէյմոն գունատախտակ մը, կտաւ մը, վրձիններ առաւ և անոր հետեւեցաւ։

Ճոխ երեւոյթով տուն մը հասաւ։ Կոծեր ու ճիչեր լսեց։ Սենեակ մը մտցուցին զայն, ուր լոյս չէր թափանցեր։ Ռէյմոնի սիրտը տխուր էր եւ խռովեալ։

Պառաւ հիւանդապահ մը մետաքսէ վարագոյր մը վեր առաւ։ Լոյսն անկողնոյն վրայ եկաւ լուսաւորեց մեռեալ մանկամարդ կնոջ մը դէմքը։ Գիտէ՞ք ով։

—Ա՛հ, Աստուա՛ծ իմ, գոչեց Ռէյմոն ձեռներն իրար կցելով, և աչքերը սեւեռելով այս դիմագծերուն վրայ որոց տեսքը միշտ բարերար ազդեցութիւն ըրած էին իրեն։

—Մե՞ղք, ըսաւ հիւանդապահուհին, ա՜յսքան գեղեցիկ կին մը։

Ռէյմոն թանգարանը միտքը բերաւ։ Անձկութեամբ յիշեց անցեալ բոլոր հանդիպումները, բարեկամն զոր տեսած էր, անոր պէս, տժգոյն և մեռած իր առջեւ։

Յետոյ, նստաւ, սիրտն յուզուած, չկրնալով որոշում տալ առանց օրինակ մը նկարելու։ Բայց երբ վրձինները ձեռք առաւ, երբ ուրուագրեց այս դիմագծերն այնքան սիրելի իր յիշատակին, վերկենդանացաւ։ Երեք ժամեր բաւեցին։

Եւ չէր նկարեր զայն հոն գտնուածին նման։ Հազիւ երեսը կը նայէր, գլուխն անդին դարձունելով վշտագին։ Նկարեց զայն ինչպէս տեսած էր՝ դեռատի և զուարթ, իր բարեսէր ժպիտով և կիսափակ աչուըներով՝ աւելի աղէկ տեսնելու համար, ոչ այնպէս որպէս էին այդ միջոցին, նոյնպէս կիսափակ և քիչ մը միայն ցուցնելով իրենց մարած բիբերը։

Այս կենդանագիր ցաւ կը պատճառէր տեսնողին, այնքան կենսալից միւսին քով։ Ամուսինն եկաւ, եւ բոլոր մարմինը սարսռաց մեռեալը տեսնելով։

Ռէյմոնը բերող ծերունին ցած ձայնով հարցում մը ըրաւ անոր։

—Կը խնդրեմ, ոչինչ, պատասխանեց Ռէյմոն, և, մօտենալով խեղճ մանկամարդ կնոջ, բռնեց անոր մէկ ձեռքը, իր շուրթերուն տարաւ զայն, ցուրտ, ծանր, և համբուրեց մեղմիւ։

—Ի՞նչ էր անունը, հարցուց դուրս ելած ատենը պառաւ հիւանդապահին։ Նըկարիչը կուլար։

—Չեմ գիտեր, պատասխանեց պառաւը։

ԿՈՏՖՐՈՒԱ ՔԱՎԼԻՆԵԱՔ

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

—Սիրելիս, շատ շուարած էի թէ՝ ի՞նչ կերպով պիտի կարենամ ամուսինէս ծածկել Տիֆլիս Բ. . . ին գացած ըլլալս, զոր ինքը կ'ատէ։

—Եւ ի՞նչպէս ըրիր։

—Շատ պարզ կերպիւ, որովհետեւ ինքն ոչ մէկ ըսածիս կը հաւատայ, ըսի զայն իրեն։

* *
*

Զոքանչ մը իւր աղջկան ամուսնոյն դէմ դատ բացած է.

Նախագահը·—Ձեր արո՞ւեստը։

Ամբաստանեալը (նուաղած ձայնիւ) — Փեսա՛յ։

* *
*

Թովմաս հօրեղբայրն իւր Կուառօ եղբօրորդւոյն կ'ըսէ·

—Կը տեսնես, տղա՛ս, քեզ համար շատ շահաւոր է որ ես կարելի եղածին չափ շատ ապրիմ, որովհետեւ շռայլ չեմ, որչափ ապրիմ այնչափ շատ ստակ պիտի թողում քեզ։

—Անշուշտ, հօրեղբայր իմ, պատասխանեց Գուառօն, իւր ամէնէն անոյշ ժպիտովը։ Բայց վերջապէս ամէն բանի մէջ չափազանցութիւնը գէշ է։

Տ. Զ.

Ա Զ Դ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ

Կը ծանուցուի արդոյ հասարակութեան թէ Թնդանօթարանի խնդրանօք, այսօրուընէ սկսեալ, 26 սեպտ. թիւ 8, 10, 38, 9, 37 և 41 կառախումբերը վայրկեան մը կանգ պիտի առնեն ի Զէյթին պուռնու, փոխանակ 8, 10, 14, 43, 47 և 49 կառախումբերու, որք ցուցուած են հոկտ. 1ի ժամանակացոյցին մէջ։

Այս փոփոխում պատճառ կ'ըլլայ հետեւեալ փոքր փոփոխումներուն՝ թիւ 9, 37, 38 և 41 կառախումբերու երթեւեկին ընդ մէջ Այ-Սթեֆանոյի և Մաքրիքէօյի, այսինքն·

Թիւ 9 կառախումբ

Այ-Սթեֆանօ,	մեկնում	6·25	առաւօտ
փոխանակ 6·30ի			
Մաքրիքէօյ,	ժամանում	6·34	»
»	դադար	2 վ.	»
»	մեկնում	6·36	»
Եէտիգուլէ	ժամանում	6·50	
կանոնական ժամ			

Թիւ 37 կառախումբ

Այ-Սթեֆանօ,	մեկնում	2·25	իրիկուն
փոխանակ 2·30ի			
Մաքրիքէօյ,	ժամանում	2·34	»
»	դադար	3 վ.	»
»	մեկնում	2·37	»
Եէտիգուլէ	ժամանում	2·50	»
կանոնական ժամ			

Թիւ 38 կառախումբ

Եէտիգուլէ	մեկնում	4·24	իրիկուն
կանոնական ժամ			
Մաքրիքէօյ	ժամանում	4·37	»
»	դադար	1 վ.	»
»	մեկնում	4·38	»
Այ-Սթեֆանօ	ժամանում	4·47	»

Թիւ 41 կառախումբ

Այ-Սթեֆանօ	մեկնում	3·57	իրիկուն
փոխանակ 4ի			
Մաքրիքէօյ	ժամանում	4·06	»
»	դադար	2 վ.	»
»	մեկնում	4·08	»
Եէտիգուլէ	ժամանում	4·21	»
կանոնական ժամ			

ՏՕՔԹՕՐ
ԳՐԻԳՈՐ ԷՖ. ՃԻՎԱՆԵԱՆ
ՆԱԽԿԻՆ ԲԺԻՇԿ ՇԱՐԱՆԹՕՆ ՍԷՆ-ՄՕՐԻՍԻ
Գաղղիական Ժթ. հիւանդանոցին

Հիւանդներ կ'ընդունի իր տունը ամէն օր ժամ 6էն 10, Բերա Գալըոնճի Գուլլուք, Մարգարիտ փողոց թիւ 4։

Կը դարմանէ մասնաւորաբար ջղային հիւանդութիւնները, ինչպէս նաեւ Թոքային [կէօյիւս, Թըընէֆէս, վէրէմ եւ այլն] գլխու վրայ եղած հիւանդութիւնները [աչքի, կոկորդի, ականջի եւ այլն] ծննդական գործարանաց հիւանդութիւնները։

Կը դարմանէ նաեւ ամէն տեսակ վէրք եւ վիրաբուժական ամէն տեսակ գործողութիւնք կը կատարէ։

Հինգշաբթի օրերը աչքի հիւանդութիւնները ձրի կը նայի։ 284 2—6

ՆՈՐ ԳՐԵԱՆՔ

ՏԵՂԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Այն ամէն հեղինակներն ու թարգմանիչներն, որք իրենց երկասիրութիւններէն երկերկու օրինակ յանձնեն Լրագրոյս խմբագրութեան, երեք անգամ անոնց ծանուցումն հրատարակուած պիտի տեսնեն Դ. էջին մէջ հինգ տողով։ Երբեք անոնցմէ աւելի հրատարակելի կամ ընդարձակ ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ կան։

Հաւաքածոյ ընտիր գրուածոց ազգային եւ օտար մատենագրաց, աշխարհիկ լեզուաւ, արձակ եւ ոտանաւոր, Սիմոն Գափամաճեանէ, մասն Ա. Բ. Տպագրութիւն Պէրպէրեան։ Գին 5 ղրշ։ 261 1—3

Ցուցակ հայերէն ձեռագրաց ի Թուրքիա հատոր Ա. կեսարիոյ վիճակ, տետր Ա. ցուցակ հայերէն ձեռագրաց Ս. Սարգսի վանուց ի Կեսարիա, կազմեց Տրդատ Վրդ. Պալեան, տպագրութիւն Պաղտատլեան, գին 7 ղրշ։ 257 2—3

Ընթացք քաղաքական աշխարհագրութեան, երկրորդ տարի, ի պէտս ազգային վարժարանաց, Յարութիւն Ե. Պէյազեան, տպագրութիւն «Արեւելք» լրագրոյ, գին 3 ղրշ։ 258 2—3

Պատկեր Աշխարհիկ գրականութեան Արեւմտեան հայոց ի վերջ կէս ԺԹ. դարու, ընդ խնամով Ց. Գուրգէնի. մասն Ա. Տպագր. Պաղտատլեան, գին 3 դահեկան։ 260 2—3

Տարրական ձեւագիտութիւն կամ Ուղեցոյց «Եւայի վասն իգական սեռի զգեստուց տեսական ձեւագիտութեան, չափական դրութեամբ, հեղինակ Մ. Գալէնտէր, մասն Ա. Գին 12 դահեկան արժան։ 259 2—3

Մանկական Պարտէզ եւ նոր Այբբենարան Կ. Վ. Պալապանի, բարեփոխեալ եւ ճոխացեալ։ Գին 100 փարա—ի Ղալաթիա, Սեղբոս խան, թիւ 5, եւ ի Պոլիս, Եսկի Զապթիյէ ճատտէսի, թիւ 61։ 233 4—6

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՒ

ԵՆՈՎՔ ԹԷՅԵԱՆ

Համառօտ Իրագիտութիւն Պատկերազարդ

[illegible] բնագիտական, բնապատմական [illegible], Երկրաբանութեան, Ճարտարարուեստ[illegible], Առողջապահութեան, Բարոյագիտութեան եւ այլն եւ այլն

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ն. Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Նախակրթարանաց ստորին կարգաց համար Իրագիտութեան դասագրքի մը պէտքն յոյժ զգալի էր, Ենովք էֆ. Թէյեանի ընդարձակ Իրագիտութիւնն գործածուելով նախակրթարանաց բարձրագոյն կարգաց համար։ Հեղինակն այս թերին լրացուցած է ներկայ դասագրքով, բազմաթիւ պատկերներով, որ ամփոփ եւ շատ մեկին եղանակաւ կ'աւանդէ բոլոր բնական գիտելեաց նախատարերքն երկրագործական, առողջապահական եւն. եւն. ծանօթութեամբք։

Գինն է 2½ ղրուշ, մեծաքանակ գնողաց զեղչ։

Կեդրոնատեղին է Զարդարեան գրատուն Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ թիւ 12։ 245 2—4

Փարիզի բոլոր վայելչասէր տիկնայք կը գործածեն Տիափանը, Սառա Պէռնար Փուտրան, և Տիափան հոտեղինաց վաճառատան միւս բոլոր արտադրութիւնները։

(*) Վարագայ մէկ կողին, մէկ բարձրաւանդակին տեղացիները կ'անուանեն ցարդ Գալիլիա ի յիշատակ հրէական Գալիլիայ լեռան, ուր երեւեցաւ Տէր Յիսուս Առաքելոց յետ յարութեան։

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

13

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,695,969
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 2,650,872

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4 0 6 900
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 1,076,800

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բացառիկ երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև եթէ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած գումարն 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՄԱՐԻԹԱՅՄ ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 22 և 22 հր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեան

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Կիրիտ Ֆըրգասը իչին միւպայեա օլունածաղը էվվէլճէ իլան գըլընան տագիգ վէ արբատան տագիգին պէհէր գըճէսի 49 վէ արբանըն 25 ½ փարատա Թալիպի ճօհտէսինտէ օլուպ իլուլը Րումինին 28ինճի կիւնինէ գատար միւնագասասը պիլ իճրա հէվմը մէզքիւրտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի։

Նօ. 50 3—3

ՊՈՄՈՆԴԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

Տեւտոնէր. Վիէննա, Միւնիխ և Բիլզէն

Կը գտնուի մայրաքաղաքիս լաւագոյն ճաշարաններու և գարեջրատուններու մէջ։

ԳԱՐԵՋՈՒՐ ՏԱԿԱՌՈՎ ԵՒ ՇԻՇՈՎ

Գիներու, պայմաններու և յանձնարարութիւններու համար դիմել Գործարանն, որ կը գտնուի ի Ֆէրիքէօյ, Ֆուռուն փողոց կամ ի մԹեբանոցն, Ղալաթիա, Պ. Ֆրոյլիխի սենեակն, Գրնաճեան խան, Թիւ 4, Մերթեպանի փողոց, Թիւնէլի մօտ եւ ի Բերա, Պազար Անկլէի մառանները, Բերա, Մեծ Փողոց, Թիւ 209

146 15—28

ՏՊԱՐԱՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

Պատիւ ունի ազդարարել արգոյ հասարակութեան թէ՝ յետ այսօրիկ յանձն կ'առնու ամեն լեզուաւ այլեւայլ տպագրական գործեր, մաքուր միանգամայն չափաւոր գներով, որպէս պահարանի վրայ հասցէներ, նամակագլուխք, վաճառականական նամակներ, հարսանեաց հրաւիրագիրք, մահազդք եւն. եւն. մասնաւորաբար վայրկենական այցաքարտք։ Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին ամենայն ճշդութեամբ։

Փափաքողք պէտք է դիմեն առ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ
ի Նուրոսմանիէ խան, Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ

ԼԱՆՔԱՇԱՅՐ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ի ՄԱՆՉԵՍԴԸՐ

Հիմն. 1852 ին

Դրամագլուխ	Անգլ. Ոս.	3,000,000
91 դկ. 31ին աւանդ տրուած գմ.		1,771,006
1891 դեկ. 31ին պահեստ		1,635,903
Հասոյթ 1891 ին		1,851,329

Այս ընկերութիւնք ընդդէմ հրդեհի կապահովէ ամէն տեսակ շէնք, կահ, ապրանք, ի Պոլիս և ի շրջակայքն, ինչպէս և նաւերնաւահանգստինմէջ, վնասի առեն առբաց և իբճամիա վճարում։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ գործակալութիւնն ընկերութեան, 1 և 2 Իպզէթ փաշա խան, Ղալաթիա

ՌԻՉԱՐՏ Մ. ՊՈՆՏ
Ներկայացուցիչ
257 ՊՈՆՏ, ՍԷԼԼԸՐ ԵՒ ԸՆԿ.

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԵՒ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՀԱՏԵՂԻ ԿԱՐԱՄԵԱՑ

ՀԻՄՆԵԱԼ
ԷՕԺԷՆ ՌԱԲԱԲՈՐ ՊԷՑԻ ԿՈՂՄԷ

Բերա, Սաքըզ Աղաճ փողոց Թիւ 21, Լիւքսէնպուրկի բաղանեաց մօտ
Կալաթա, Վօյվոտա փողոց, Կիւմիւշլիւ խան, Ֆրանսական Նամակատան դէմը

Եթէ ունիք նիւթ մը ունիք վաճառելու հանրային աճուրդով կամ սակարկութեամբ.
Եթէ կուզէք օգտուիլ լաւ առիթներէ.
Եթէ պէտք ունիք ծախու նիւթերու վրայ կանխավճարներու.
Եթէ կուզէք ամենայն ապահովութեամբ աւանդ դնել կարասիներ, արկղներ, ծրարներ, դաշնակներ, պատկերներ, կառքեր, արծաթեղէնք եւ ապրանքներ.
Եթէ ունիք ծրարումներ, առաքումներ, մաքսէ հանելիք ապրանքներ.
Եթէ կուզէք ծախել կամ գնել անշարժ կալուածներ.
Եթէ կուզէք վարձու տալ ձեր տուները կամ յարկերը.
Եթէ կուզէք տուներ կամ յարկեր վարձել.
Եթէ կուզէք օգտակարապէս մատակարարել ձեր անշարժ կալուածները.
Եթէ կուզէք ապահովագրել ձեր շարժուն և անշարժ կալուածները լաւ պայմաններով.
Դիմեցէ՛ք վերոյիշեալ վաճառատունն
Ծանօթ.— Վաճառատան կանոնագիրը հասարակութեան տրամադրութեան տակն է։ 227

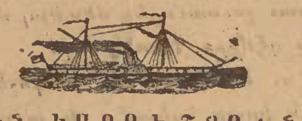

ՑՈՒԱՋՐՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Օբէսթէլ Ռիտէլեր, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայ մէջ
ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ Ընկ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բանտէր	1700
Ապօլլօ	5500	Կիգանօ	2200	Բլաթօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1800	Բօլօ	1000
Արիօսթօ	5000	Կրօտօ	2200	Բուիտօ	2800
Պասսօ	3000	Հէրօ	2000	Րիալթօ	4400
Պօրօտինօ	2200	Հիտալկօ	3500	Րինալտօ	3200
Պրավօ	2000	Հիմպէր	7000	Րօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Հումպէր	1200	Րօմէօ	3500
Քէլրօ	2600	Այտօ	3000	Րօզարիօ	3500
Քալիպսօ	2500	Ճաճօ	2300	Սալէրնօ	4000
Քամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանդիակօ	8200
Քատօ	2000	Քօլէրօ	4200	Սաֆօ	2000
Քօմօ	2700	Քօվնօ	2200	Սիլվիօ	2000
Ճիքակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Գլիօ	5500	Լէօանթօ	4500	Թ. Ուիլըըն	3000
Քօլօրատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թասօ	1200
Տիգօ	2500	Մալմօ	1500	Թոլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրքիտօ	900
Տուրօ	4800	Մարդէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տրաքօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուրնօ	5000
Էտլնամ	2600	Մուրինօ	3100	Եէտօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆլիս	200
Ֆրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ճրմէօ	200
Ֆալքօն	800	Օգրանօ	4500	Զէրօ	140
Ֆիտօ	700	Օգօ	2000	Մօզէլէ	120
Էմիրալտ Մօնարք					8000
Էմբէրիըն Մօնարք					8000
Լըքիէն Մօնարք					8100

Քօլէնօ շոգենաւը, Նաւապետ Սմիթ, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն աստ հասած պարպած եւ Օտեսա ուղեւորած է։

Իոխօ շոգենաւը, Նաւապետ Ռոպլօն, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն մեկնած է ամսոյս 2ին եւ 15ին աստ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒՑՕ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Բէւլէր Միւէթ խան, Ղալաթիա
40

Արտօնատէր Ս ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈ

ՀՕՏԵԼԻՆԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՏԻԱՖԱՆ

Կ. ՄԱՉԻՒՑԷՌ ԵՒ ԸՆԿ.

ՓԱՐԻԶ — 32, Օբեռայի ծառուղին, 32 — ՓԱՐԻԶ
ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՆԻՒԹՔ

ՏԻԱՖԱՆ

ՓՈՒՏՐԱ ՍԱՌԱ ՊԼԵՌՆԱՐ

Ռուսական Օ տը Քոլոնը	Ռէժանի անուշահոտութիւնք
Ա լա Բօ Տ'Էսբանիէ ջուր	Սառա Պլեռնար
Ֆեոտրա անուշահոտութիւնք	Տիաֆան կաթ Իռիսի

Աճառք, Էքսթռէ, արդուզարդի ջուր, եւայլն

Կը վաճառուի հօտելինաց ամեն աղէկ վաճառատանց մէջ։

OREZZA

Հանքային ջուր երկաթախառն բբուածով, ամէնէն հարուստ երկաթի եւ ածխաթթուական մասին։

ԱՅՍ ՋՈՒՐ ՄՐՑԱԿԻՑ ՉՈՒՆԻ
ՍՏԱՄՈՔՍԱՑԱՒԵՐՈՒ—ՏԵՆԴԵՐՈՒ—ՔԼՈՐՈԶԻ—ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԵԱՆՑ
ԵՒ ԱՐԵԱՆ ՆՈՒԱԶՈՒԹԵՆԷ
ՕԳՏԱԿԱՐ ԷՆԱԾ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ԲՈՒԺՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՔԱՌՉՈՒՔ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍԹԻՔ)
(ԵՒ ՄԱՆԹՕ ՄՈՒՇԱՄԱ

ՀԱՆՐԱՃԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ՌԻԲԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մայրաքաղաքիս մէջ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է, թէ մեր քառչուքէ մուճակները կը գերազանցեն հրապարակի վրայ գտնուածները թէ՛ իրենց ճաշակաւ եւ թէ հաստատուն գոյն կուտաքերքէ շինուածքով։

Այս անգամ մեր յաճախորդաց փափագանաց համեմատ ընտիր բրգենեն կերպաս եւ գոյն կուտաքերքէ շինուած խիստ ձեւաւոր և դիմացկուն մանթօ բերել տուած ենք։

Ինչպէս գործարանիս մուճակները նոյնպէս մանթօները ուրիշ գործարաններու շինուածին 2-3ը կը հինցունէ եւ մէջը բնաւ ջուր չառներ։

Մեր մուճակներուն ներսի կողմը, կշիռ մը եւ դուրսի կողմը առիւծի պատկերը դրոշմուած է, եւ կը վաճառուին բոլոր քառչուքէ մուճակ ծախողներու քով։ Իսկ մանթօները օձիքին ներսի կողմը կը գտնուի առիւծի եւ կշիռի նշանները, և կը ծախուի ի կեդրոնատեղին, ինչպէս նաեւ ի Զմիւռնիա Արասթա շուկան, հանրմշտուէ Բիֆաթ էֆ-ի քով և ի Սելանիկ պէղեսթէն շուկան գաֆաֆ Աչմէտ Մեմիշ Օղլուի քով։ Կեդրոնատեղին է, Կ. Պոլիս, պահճէ-Գաբու Գօժաման օղլու խան դրան կից Թիւ 1 մթերանոցը։ 226

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 28 10 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ. 29 11 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ էին յետ միջօրէի. Պիրէոսի ճամբով.
Դշ. 30 12 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Եշ. 30/12 Սուրհանդակ գետի Փոքր Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Հ. 1 13 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Ազդ.—Սեպտ. 30/12, երեքշաբթի օրը կ պաշտեն գետի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ու, փոխուք Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբոլիս Պէյրութ, Եաֆա, և Բոր-Սայիտ դարձ շոգենաւին։ 12

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայի և Պաթումի միջեւ կանոնաւորագոյն գիծը

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Սիէրասի որ սեպտ. 29ին Մարսիլիայէն և հոկտ. 10ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Ալին։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղեւն և պրատ ուղեւորութեան

Նաւուղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
Մումհանէ Սիթէ Ֆրանսէզ
5

ՊՏՈՒՂ, ԼՈՒԾԻՉ ԵՒ ԶՈՎԱՑՈՒՑԻՉ

ԽԻՍՏ ԱԽՈՐԺԱԼԱՄ

TAMAR INDIEN GRILL

Ընդդէմ ԱՓՈՐՀԱՐՈՒԹԵԱՆ
բունկերթութեան, գլխացաւի, մաղձի, անախորժութեան, ստամոքսի և աղեաց անհանգստութեան

ՓԱՐԻԶ, Է. ԿՐԻՑԼՕՆ, 33, Արշիվ փողոց
և դեղարանաց մէջ. 33, rue de Archives 120

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ
1892 ՍԵՊՏ. 1 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ 30

Վոսփորէն Էմինէօնիւ շոգենաւեր

12 — Պէպէք. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
12 — Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզգ.
12 15 Եէնիմ. Մէզ. Պէյքօզ. Թար. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար. Պէպէք. Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկթաշ.
12 15 Պէյգօզ. Բաշըք. Չուպգ. Գանլըճ. Ա. Հիսար. Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզգ.
1 — Եէնիմ. Մէսար. Պէյքօ. Թարապ. Եէնիք. Իսթէն. Միրկ. Ռ. Հիսար. Պէպէք. Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկթաշ.
1 — Պէյգօզ. Բաշըք. Եէնիք. Չպուգլ. Գանլըճ. Պեյլ. Ռ. Ա. Հիսար. Գանտիլ. Արնաւտ. Չէնկիլ. Պէյլէր. Օրթք. Գզգնճ. Իւսկիւտար. Պէշիք. Գապաթաշ.
1 — Ռ. Ա. Գավ. Մէզար. Պէյ. Թարպ. Պէյգօզ. Բաշըք. Չուպգ. Գանլըճա. Ա. Հիս. Գանտիլ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլէր. Գուզգ. Պէշիք.
1 45 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյքօզ. Թարպ. Եէնիք. Ստէնիա Միրկէօն Պօյաճ. Ռ. Հիսար. Պէպէք. Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկթաշ.
2 — Եէնիմ. Մէզար. Պէյք. Թարպ. Պէյգօզ. Բ. պաշճ. Չպուգլը Գանլըճա. Ա. Հիսար. Գանտ. Վանիք. Չէնկլ. Պէյլէր. Գուզգ. Պէշիկթաշ.
2 30 Ռ. Ա. Գավագ. Եէնիմ. Մէզար. Պէյքօզ. Թարպ. Պէյգօզ. Բ. պաշճէ. Չպուգլ. Գանլըճ. Ա. Հիսար. Գանտ. Վանիք. Չէնկլ. Պէյլէր. Գուզգ. Իւսկ.
3 15 Եէնիմ. Մէզար. Պէյքօզ. Թարապ. Եէնիք. Ստէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար. Պէպէք. Արնաւ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիք.
3 45 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյքօզ. Թարպ. Պէյգօզ. Բաշըք. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար. Գանտիլ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլէր. Գուզգ. Պէշիկթաշ.
4 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյքօ. Թարապ. Եէնիք. Ստէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար. Պէպէք. Արնվ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
4 45 Եէնիմ. Մէզար. Պէյքօզ. Թարապ. Պէյգօզ. Բաշըճէ. Չպուգլ. Գանլ. Ա. Հիսար. Գանտիլի. Վանիք. Չէնկլ. Պէյլ. Գուզգ. Պէշիք.
5 45 Եէնիմ. Մէզար. Պէյքօ. Թարպ. Եէնիքեօյ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար. Պէպէք. Արնաւ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ.
7 — Միրկ. Ռ. Ա. Հիսար. Գանտ. Արնվտ. Չէնկ. Պէյլէր. Օրթք. Գզգնճ. Պէշիք. Իւսկ.
7 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյքօզ. Թարապ. Պէյգ. Բաշըք. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Ռ. Ա. Հիսար. Գանտիլ. Արնաւ. Չէնկէլ. Պէյլ. Օրթաք. Գուզգ. Պէշիք. Իւսկ.
7 45 Ռ. Ա. Գավ. Եէնիմ. Մէզր. Պէյքօզ. Թարպ. Եէնիք. Միրկէօն Ռ. Հիսար. Պէպէք. Արնվ. Օրթաք. Պէշիկ.
8 45 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյքօզ. Թարապիա. Պէյգօզ. Բաշըք. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար. Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզգ. Իւսկ.
9 15 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյքօզ. Թարպ. Եէնիք. Ստէնիա Պօյաճ. Ռ. Հիսար. Արնավ. Օրթ. Պէշիկ.
9 45 Ա. Գավագ. Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյքօզ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար. Պէպէք. Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք.
10 25 Եէնիմ. Մէզար. Պէյք. Թարապ. Եէնիք. Արնավ. Օրթաք. Պէշիկթաշ.
10 30 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյքօզ. Թարապ. Պէյգ. Բ. պաշճէ. Չպուգլ. Գանլճ. Ա. Հիսար. Գանտլ. Չէնկլ. Պէյլ. Գուզգ. Իւսկ. Պէշ.
11 — Մէզար. Պէյքօզ. Թարպ. Եէնիք. Պօյաճ. Ռ. Հիսար. Արնավ. Օրթ. Պէշիք.

Կամարքէն Վոսփորի շոգենաւեր

12 40 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք. Ռ. Հիսար. Միրկն. Եէնիք. Թարպ. Պէյքօ. Մէզարպ. Եէնիմ. Ռ. Ա. Գավագ.
1 30 Պէշիք. Օրթաք. Արնավ. Ռ. Հիսար. Պօյաճ. Ստէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյքօզ. Մէզար. Եէնիմ.
1 45 Իւսկ. Գուզգ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար. Գանլըճա. Չուպգ. Բաշըքպաշճէ. Պէյգօզ. Թարպ. Պէյքօ. Մէզր. Եէնիմ.
2 15 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնվ. Պէպէք. Ռ. Հիսար. Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյքօզ. Մէզր. Եէնիմ.
2 45 Գապաթ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզգ. Օրթ. Պէյլ. Չէնկէլ. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար. Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշըք. Պէյգ. Թարպ. Պէյքօզ. Մէզարպ. Եէնիմ.
3 — Պէշիք. Օրթաք. Արնավ. Եէնիք. Թարապ. Պէյքօ. Մէզարպուրնու. Եէնիմահալլէ.
3 45 Պէշիք. Օրթ. Գուրչ. Արնվ. Ռ. Հիսար. Պօյաճ. Եէնիք. Թարապ. Պէյքօզ. Մէզար. Եէնիմ.
3 45 Իւսկ. Գուզգ. Պէյլր. Չէնկլ. Վանիք. Գանտլ. Ա. Հիսար. Գանլճ. Չպուգ. Բչպճ. Պէյգօզ. Թարապ. Պէյքօզ. Մէզարպ. Եէնիմ.
4 30 Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչ. Արնավ. Պէպէք. Ռ. Հիսար. Միրկ. Ստէնիա. Եէնիք. Թարպ. Պէյքօզ. Մէզարպ. Եէնիմ.
5 — Իւսկ. Պէշիք. Գզգնճ. Օրթաք. Պէյլէրպէյ. Չէնկլ. Արնվտ. Գանտլ. Ա. Ռ. Հիսար. Գանլըճ. Չպուգլը Միրկէօն.
5 15 Իւսկ. Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք. Ռ. Հիսար. Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պէյքօզ. Մէզր. Եէնիմ. Ռ. Ա. Գավագ.
6 — Գապաթ. Իւսկ. Պէշիք. Օրթաք. Արնվ. Պէպէք. Ա. Ռ. Հիսար. Միրկ. Եէնիք. Պէյգօզ. Թարպ. Պէյքօ. Մէզարպ. Եէնիմ.
7 — Պէշիք. Իւսկ. Գուզգունճ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Արնավ. Գանտ. Ռ. Հիսար. Պօյաճ. Գանլըճա. Եէնիք. Թարպ. Պէյքօզ. Մէզար. Եէնիմ.
7 45 Պէշիք. Օրթաք. Արնավ. Եէնիք. Թարպ. Պէյքօ. Մէզար. Եէնիմ.
8 30 Պէշիկթաշ. Օրթ. Գուրչ. Արնվտ. Պէպէք. Ռ. Հիսար. Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյքօզ. Մէզարպ. Եէնիմ.
9 15 Պէշիկ. Օրթաք. Արնավ. Գանտլ. Ռ. Հիսար. Պօյաճ. Եէնիք. Գանլճ. Պէյգօզ. Թարպ. Պէյքօզ. Մէզար. Եէնիմ.
10 5 Գապ. Գուզգ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար. Գանլըճա. Չուպուգ. Բաշք. Պէյգ. Թարապ. Մէզր. Ռ. և Ա. Գավագ.
10 15 Գապ. Պէշիք. Իւսկ. Գուզգ. Պէյլ. Չէնկէլ. Գուրուչ. Արնավ. Գանտլ. Ա. Ռ. Հիսար. Գանլճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշըք. Պէյգօզ.
10 20 Պէշիկթաշ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք. Ռ. Հիսար. Պօյաճ. Միրկէօն Ստէնիա Եէնիք. Թարպ. Պէյքօ. Մէզարպ. Եէնիմ.
11 10 Իւսկ. Գուզգ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար. Գանլըճ. Չուպ. Բաշք. Պէյգ.
11 20 Պէշիք. Օրթաք. Արնվ. Պէպէք. Ռ. Հիսար. Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյքօզ. Մէզար. Եէնիմ.
11 30 Պէշիք. Գուզգ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Պէպէք.
12 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրչ. Արնավ. Եէնիքէօյ. Թարապ. Պէյքօ.

ԼՈՒՆԻՕՆ L'UNION

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
Հաստատեալ ի Փարիզ, իւր կեդրոնավայրն, Պանք փողոց, 15

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ 33

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1828ԻՆ

Դրամագլուխը	Ֆր. 10,000,000
Պահեստի դրամ	» 6,700,000
Գանձելի ապահովագին (Բոնս)	» 63,770,000
1890ի հասոյթք	» 15,000,000
Հրդեհի վնասուց վճարուած	» 160,570,000

Պ. Պ.
Ա. Տ'ԷՅՇԹԱԼ, ... երեսփոխան, Նախկին վարիչ Ֆրանսական Պանքայի, Նախագահ Ֆռանսայի Հարաւային Երկաթուղեաց ընկերութեան, ՆԱԽԱԳԱՀ
Ս. ՄԱԼԷ, Մալէ եղբարց Դրամատունէն, Նախագահ «Բարի-Լիոն-Մէտիթէրրանէ» Եր կաթուղեաց ընկերութեան, Նախագահ Օսմ. կայս. Պանքայի, ՓՈԽ-ՆԱԽԱԳԱՀ ՈՒՆԻՕՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ.
Թ. ՕՏԷՌԻ, Նախկին դրամատէր, Նախագահ Վիէյլ Մոնթանէի և Լըբինաքի ածխահանաց ընկերութեան։
Ս. ՀԻՒՐՍԷԼ, Նախագահ Մէլիւզինի՝ Ծովային Ապահովագրական ընկերութեան։

ՀՐԴԵՀԻ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ) Պ. Պ. ՇԱՌԼԸ ՌՕՊԷՐ. Նախկին պետական խորհրդական, ՏՆՕՐԷՆ
Գասթօն Ժ. ՍԸՌԻԶ, Նախկին ելմտական քննիչ, ՓՈԽ-ՏՆՕՐԷՆ

Պ. Պ.
Ս. ՃԷՑՄԸՆ, Հօթինկէր և Ընկ. դրամատերց տունէն։
Ֆ. ՄԻՇՕ, Նախկին նախագահ Սէնի Առեւտրական Դատարանին, վարիչ Ֆրանսական Պանքայի, վարիչ Ֆռանսայի Հիւսիսային երկաթուղեաց։
Հ. ՄԻՐԱՊՕ, Միրապօ Բաքար, Բիւրարի և Ընկ. դրամատերց տունէն։
Ա. ԹԻՒՐՆԷՅՍԸՆ, Լանտի երկաթուղեաց Ընկերութեան վարիչ։
Ա. ՎԷՌՆ, Վէռն և Ընկ. դրամատերց տունէն, վարիչ Ֆրանսական պանքայի, տնօրէն Ֆռանսայի Հիւսիսային երկաթուղեաց ընկերութեան, վարիչ Օսմ. պանքայի։

ԿԵՆԱՑ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ) Պ. Պ. ԱԼՊԷՐ ՖՈՌ, Տնօրէն
ԷՕԺԷՆ ԼԸ ՍԷՆ, Փոխ-Տնօրէն

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1829ԻՆ

Դրամագլուխը	Ֆր. 10,000,000
Պահեստի դրամ.	» 93,8
Կենաց համար վճարուած	» 59,000,000
Ապահովագրեալ գումարը	» 243,580,000

Ընկերութեան դրամատեարք ի Կ. Պոլիս. ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Մասնաւոր Տնօրէնն Կ. Պոլսոյ, ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ, Կալաթա, Մահմուտիէ փողոց, Քամանտօ Պանքայի դիմաց, Երամեան խան, Թիւ 2